This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिक्षांता॥

॥ध्वांक्षोमत्स्यात्खगेकाकेतक्षकेभिक्षुके

॥पिच॥२ ॥रुक्॥ कक्षः स्मृतोभुजामूलेक

क्षोरंण्ये च वीरुधि॥ कक्षः शुष्कतृणेप्रे

॥क्तः कक्षः कच्छउदाहृतः॥ कक्षास्पर्द्धापदे

॥ कांच्यांरथ्यागेहप्रकोष्ठयोः॥ गजरज्जौप

॥रीधानपश्चादंचलपल्लवे॥ इतिधरणिः॥

॥प्रेषः स्यात्प्रेशाषणक्लेशेमर्द्दनोन्मादयोर

॥पि॥इतिविश्वः॥ पक्षोमासार्धकेपार्श्वेग्र

॥हसाध्यविरुद्धयोः॥ केशादेःपरतोवृंदे

॥बलेसखिसहाययोः॥चुल्लीरंध्रेपतत्रे

॥च वालिकुंजरपार्श्वयोः॥ इतिविश्वः॥

॥अक्षः कर्षेतुषेचक्रे शकटव्यवहारयोः

॥आत्मज्ञे पाशकेचाक्षंतुत्थौसौवर्चलेंद्रिये

॥रुद्राक्षेऽद्राक्षयोःसर्पेबिभीतकतरावपि॥ ॥इविश्वः

Acc. No. 3564 M.1785
Title - संग्रहकोश (?) अनामिक.
Author - ?
Date - ?
Subject - Lexicon (कोश)
Folio - 87.
Xerox - 139.
Checked 2012
KKSU LIBRARY RAMTEK 441 106 M-1785 Dist Nagpur

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥न्यक्षःपरषुरामेस्यान्न्यक्षःकार्त्स्निकृष्टे॥
॥इतिविश्वः॥प्लक्षोजटीगर्दभांडेद्वीपभिच्कुंड
॥राशाने॥इतिरभसः॥ वीरवृक्षस्तु भल्ला
॥तकार्जुनद्रुमयोःपुमान्॥इतिरुद्रः॥
॥रुक्षःपर्वतराजेस्यान्मल्लूकेशोणकेपु
॥मान्॥इतिरभसः॥गवाक्षीचित्रवारु
॥ण्यांगवाक्षंजालकेकपो॥इतिहैम
२२॥दक्षःप्रजापतौरुद्रवृषभेकुक्कुटे
२३॥पटौ॥द्रुमेदक्षातुमेदिन्यां॥इतिवि
यक्षोगुह्यकमात्रेस्यात्गुह्यकाधीश्वरेपि
॥च॥इतिविश्वः॥मोक्षोनिश्रेयसेवृक्षविशे
षमोचनेमृतौ॥इतिहैमः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति गोताः॥१॥

॥त्रिलिंगो नेडमूकस्याद्यधेवाकुश्रुति॥
॥वर्जिते॥इति रभसः॥फल्गुवसारेने
॥घेयवत्॥फल्गुका कोदुंबरिके द्वसे
॥निरर्थकेपि च॥इति विश्वः॥तुंगः पुंना
॥गनगयोर्बुधे स्यादुन्नतेन्यवत्॥तुंगी
॥त्रोक्ताहरिद्रायां बर्बरायामपीष्यते॥
॥इति हैमः॥ नगो महीरुहे शैले भास्करेच
॥वनाशने॥इति हैमः॥खगः सूर्ये ग्रहे देवे
॥मार्गणे च विहंगमे॥इति हैमः॥पतंगः
॥शलभे शालिप्रभेदे पक्षिसूर्ययोः॥इ
॥ति विश्वः॥मृगः पशौ कुरंगे च करिनक्ष
॥त्रभेदयोः॥अन्वेषणायां याञ्चायांमृ
॥गी तु वनितांतरे॥इति विश्वः॥पराग कौसु
॥मरेणौ धूलिस्नानीययोरपि॥गिरिप्रभेदेवि

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

श्री

ष्ठुरुडत्यचि इति हैमः॥ भगः श्रीयोनिवीर्येच्छाज्ञानवैराग्यकीर्त्तिषु॥ माहात्म्यैश्वर्ययत्नेषु॥ धर्मे मोक्षेच नारयौ॥ इति हेमचंद्रः॥ मार्गो मृगमदे मासे सौम्यर्क्षेऽन्वेषणे पथि॥ इति हैमः॥ अंगनं प्रांगणे याने कामिन्यामंगनामता॥ इति विश्वः॥ परागः कौसुमे रेणौ धूलिमीययोरपि॥ गिरिप्रभेदे विख्यातावुपरागे च चंदने॥ इति विश्वः॥ पुन्नागस्तु सितोत्पले॥ जातीफले नृपश्रेष्ठे पांडुरांगडुमांतरे॥ इति विश्वः॥ प्लवगो वानरे भेके सारथौ चौछुशीघितौ॥ इति विश्वः॥ तुंगः पुन्नागनगयोर्बुधेस्यादुन्नते त्वन्यवत्॥ तुंगी प्रोक्ता हरिद्रायां बर्बरायामपीष्यते॥ इति हैमः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥२॥ दृलिंगाताः॥

॥ चतुष्के च वट्हीनां मौषधेपि च ॥ इति विश्वः
॥ गौर्नादित्ये बलीवर्दे किरणक्रतुभेदयोः ॥
॥ स्त्री तु स्याद्दिशि भारत्यां भूमौ च सुरभाव
॥ पि ॥ नृस्त्रियोः स्वर्गवज्रांबुरश्मिदृग्बा
॥ णलोमसु ॥ इति केशवः ॥ गौः स्वर्गे च बली
॥ वर्दे रश्मौ च कुलिशे पुमान् ॥ स्त्री सौ
॥ रभेयीदृग्बाणदिग्वाग्भूष्वप्सु भूम्नि
॥ च ॥ इति विश्वः ॥ लिंगं चिन्हेनुमाने च सां
॥ ख्यात्कप्रकृतावपि ॥ शिवमूर्त्तिविशे
॥ षे च मेहनेपि नपुंसकं ॥ इति विश्वः ॥ शृं
॥ गं प्रभुत्वे शिखरे चिन्हे क्रीडांबुयंत्रके
॥ विषाणोत्कर्षयोश्चाथ शृंगस्यात्कूर्च
॥ मस्तके ॥ स्त्री विषायां स्वर्गमीनभेदयोः ऋषभौ
॥ षधे ॥ इति केशवः ॥ वरांगं योनिमातंगमस्तके

५

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥३॥ इति गोताः॥

॥ इंभः स्यादिंगिले स्तुते ॥ ज्ञानजंगमयोश्चापि
॥ इति विश्वः ॥ खड्गो गंडक शृंगासिबुद्धभे
॥ देषु गंडके ॥ खड्गी नागंडके मंजुघो
॥ ष खड्गधरे त्रिषु ॥ इति विश्वः ॥ विह
॥ गस्तु न्ट लिंगस्यादाशुगे च विहंग
॥ मे ॥ इति विश्वः ॥ आभोगो पूर्णतो
॥ वारुण छत्रे पूर्णताय लयो
॥ रपि ॥ इति विश्वः ॥ आशुगोर्के शरे
॥ वायो ॥ इति हेमचंद्रः ॥ उपसर्गः पुमान्
॥ रोग भेदोपप्लवयोरपि ॥ इति विश्वः
॥ भंगो जयविपर्यये ॥ भेदरोग तरंगे
॥ षु भंगासस्यां लरे स्त्रियां ॥ इति विश्वः
॥ नागं नपुंसकं रंगे सीसके करणा
॥ लरे ॥ नागः पुंनाग मातंग क्रूरा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

ख्यातौ बुपरागे चंद्रने ॥ इति विश्वः ॥ अपांगः
स्त्वं गहीनेच नेत्रांते तिलके पि च ॥ इति हैमः
सर्गस्तु निश्चयाध्यामैयमोहोत्साहाल
स्टष्टिषु ॥ इति हेमचंद्रः ॥ योगो पूर्वार्थ
संप्राप्तौ संगति ध्यानयुक्तिषु ॥ वपुस्थै
र्यै प्रयोगे च स्याद्विष्कुंभादि भेषजे ॥
इति विश्वः ॥ भोगः सुखे धने पुंसि शरीर
फणयोर्मतः ॥ पालने भ्यवहारे च यो
षितासंगमे स्मृतः ॥ इति विश्वः ॥ सारंगः
पुंसि हरिणे चातके च मतंगजे ॥ इति
विश्वः ॥ प्लवगो वानरे भेके सारथौ चो
छहीधिलौ ॥ इति विश्वः ॥ युगो रथे दला
यंगनद्यास्तु कूलादिषु ॥ युग्मे हस्त

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

चारिषु तोयदे ॥ इति हैमः ॥ दुर्गं कोटे दुर्गमेस्या दुर्गा तु नीलिकोमयोः ॥ इति हैमचंद्रः ॥ उपरागस्तु पुंसि स्याद्राहुग्रस्तेंदुसूर्ययोः ॥ दुर्नये ग्रहकल्लोले व्यसने च निगद्यते ॥ इति विश्वः ॥ पंनगः खे षदीभेदे तथैव पवनाशने ॥ इति हैमः ॥ भंगः स्तरंगभेदे च रुग्विशेषे पराजये ॥ इति हैमः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥ इति धां ता:॥

॥मो घो द्दीने तिष्क ल्लेच मो घोस्या पाट
॥ली तरौ॥ इतिहैम:॥ परिध्वो योग भेदेस्त्र
॥विशेष गे लघा तयो:॥ इतिहैम:॥ ओघावे
॥गजल स्यच॥ द्वंद्व परंपरायांच द्रुतनृ
॥त्योपदेशायो:॥ इतिविश्व:॥ कृछ्रा गुरुणि
॥शीघ्रेच लघु क्ली बेऽगुरौ त्रिषु॥ निःसा
॥रे च मनोज्ञे च पृ क्कायां च लघु: स्त्रियां॥
॥इतिरभस:॥ पृक्का औषधि विशेष:॥ मोघा
॥स्त्री पाटली वृक्षे मोघं त्रिषु निरर्थके॥
॥इति रुद्र:॥ उल्लाघा निपुण हृष्ट शुचि
॥नीरोग यो रपि॥ इतिहैम:॥ निदाघो ग्री
॥ष्म काले स्याद् उष्णस्वेदांभसोरपि॥ इति विश्व:

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥ इति चांताः॥

॥ नीचः पामरखर्वयोः॥ इति हेमचंद्रः॥ काचः
॥ शिक्यमणौ नेत्ररोगभेदे मृदंतरे॥ इति शाश्व
॥ तः॥ प्रपंचः संचयेपि स्याद्विस्तारेपि प्रतार
॥ णे॥ इति हेमचंद्रः॥ शुचिर्ग्रीष्माग्निशृंगा
रे ष्वाषाढे शुद्धमंत्रिणि॥ ज्येष्ठे च पुंसि
॥ धवले शुद्धेनुपहते त्रिषु॥ इति केशवः॥
॥ दीप्तौ रुचिः स्त्री शोभायामभिष्वंगाभिला
॥ षयोः॥ इति विश्वः॥ वर्चो नपुंसकं रूपे वि
॥ ष्ठायामपि तेजसि॥ पुंसि चंद्रस्य तनये॥ इ
॥ ति विश्वः॥ च पादपूरणे पक्षांतरे हेतौ वि
॥ निश्चये॥ इति त्रिकांडशेषः॥ मोचः शोभांज
॥ ने पुंसि मोचा शाल्मलिरंभयोः॥ इति वि०
॥ पिचुः स्यात्तूलकर्षयोः॥ इति धरणिः॥ मो
॥ चः शोभांजने पुंसि मोचा शाल्मलिरंभयोः॥ इवि०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

१५।। क्रौंचो द्वीपप्रभेदे स्यात्पक्षिपर्वतभे
१६।। दयोः।। इति विश्वः।। कचः शुष्कव्रणे के
१७।। शा बंधे पुत्रे च गीष्पतेः।। इति हैमः
१८।। संकोचो मीनभेदे च बंधे क्लीबं तु
१९।। कुंकुमे।। इति मेदिनी।। वीचिः स्वल्पेत
२०।। रंगे स्यादवकाशे सुखेपि च।। इति विश्वः।।

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥इति ध्वांताः॥

॥पुष्पादिस्तबके गुच्छो मुक्ताहारकलापयोः
॥इति रंतिदेवः॥पिच्छापूगछटाकोषमो
॥चाशाल्मलिरैंध्रयोः॥ वेष्टके॥भ
॥क्तसंभूतमंडे च पंक्तावयवदाम्न
॥ये॥स्त्रियांपुंसिलु लांगूले नद्धयो
॥बर्हि चूडयोः॥इति हेमचंद्रः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिजांताः॥

	पत्र	वळ
॥द्विजः॥	१	१
॥अजः॥	१	२
॥धर्मराजः॥	१	३
॥कुंजः॥	१	५
॥वलजं॥	१	६
॥आजिः॥	१	८
॥राजा॥	१	९
॥रजः॥	१	११
॥ओजः॥	१	१३
॥तेजः॥	१	१४
॥गंजा॥	१	१५
॥करजं॥	१	१८
॥गुंजा॥	१	१९
॥भरद्वाजः॥	१	२०
॥अंडजः॥	१	२२
॥बीजं॥	१	२४
॥द्विजराजः॥	१	२५

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥इतिजांताः॥

॥द्विजः स्याद्ब्राह्मणक्षत्रवैश्यदंतांडजेषु ना॥इतिहैमः॥ अजो हरौ हरे भकामे विधौ छागे रघोः सुते॥इतिविश्वः॥ धर्मराजो यमे बुद्धे युधिष्ठिर नृपे पुमान्॥इतिहैम॥ चंद्रः॥ कुंजो स्त्रियां निकुंजे पि हनौ दंते पि दंतिनां॥इतिहैमः॥ वलजं गोपुरे क्षेत्रे सस्यसंगरयोरपि॥ वलजा वरयोषायां॥इतिकेशवः॥ आजि स्त्री समक्ष्मभूमौ च संग्रामेपि प्रकीर्तिता॥इतिहैमः॥ राजात्र भौ चन्द्रपतौ क्षत्रिये रजनीपतौ॥ यक्षेराक्रे च पुंसि स्यात्॥इतिधरणिः॥ रजोयं रजसा साई स्त्रीपुष्पगुण धूलिषु॥इतिअजयः॥ ओजो दीप्तावबष्टंभे प्रकाशबलयोरपि॥इतिकेशवः तेजो दीप्तौ प्रभावे च स्यात्तराक्रमे रेतसोः॥ इतिविश्वः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

गंजा स्व नौ सुरा गृहे ॥ गंजः स्यात्तु सिरी छायां भां
डी गारे तुन स्त्रियां ॥ इति विश्वमेदिन्यौ ॥ कुंजो स्त्रि
यां निकुंजोऽपि ह नौ दं तेऽपि ह्रंतिनां ॥ इति वि॰
करञ्जं स्यात्त व्याघ्रनखेव करंजनखयोः
पुमान् ॥ इति हैमः ॥ गुंजा तु काकचिंचा
यां पटहे च कल ध्वनौ ॥ इति हैमः ॥ भर
द्वाजो गुरोः पुत्रे व्याघ्राट खव्य विहं
गमे ॥ इति विश्वः ॥ अंडजो मृग नाभे
स्यात्सरडो ह्रो खग झषे ॥ इति विश्वः ॥
बीजं तु रेतसि ॥ स्याराधाने च तत्वे
च हेतावंकुर कारणे ॥ इति हैमः ॥ द्वि
जराजः शशाधरे सौवर्णे नंतभोगिनि ॥
इति विश्वः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥इतिहंता:॥

॥खेटः कफग्रामम्रेदे चर्मण्यस्त्रव॥
॥ति त्रिषु॥इतिहैमः॥स्फुटो म क्तक फु॥
॥ल्लयोः॥इतिहैमः॥ करटोगजगंडे त्कुंसुभेनिघ
॥जीवने॥एकादशाहादि श्राद्धे दुर्दुरूढे पिवाय
॥से॥इतिहैमः॥ कटः श्रोणो क्रियाकारे कलिंजे
॥तिशयेशवे॥समये गजगंडे पि पिप्पल्यांच
॥कटीमला॥इतिविश्वः॥ शिपिविष्टः शिवः शौरिः
॥इतिहैमः॥ त्वष्टापुमान्देव शिल्पि तक्ष्णोरा
॥दित्यभिद्यपि॥इतिविश्वः॥ दिष्टं दैवपुमान्
॥काले॥इतिशाश्वतः॥ कटुः स्त्री कटुरोहिण्यां
॥लतारा जिकयोरपि॥नपुंसकमकार्येस्या
॥त्पुंल्लिंगोरसमात्रके॥त्रिषु तद्वत्सु गंध्यो
॥श्च मत्सरेपिखरेपि च॥इतिकेशवः॥रिष्टं क्षे
॥माशुभाभावे पुंसि खड्गे च फेनिले॥इतिविश्वः॥
॥अरिष्टालसुने निंबे फेनिले काककंकयोः॥अरिष्ट

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मर्कटः स्स्य भेदे च स च वानरलूकयोः॥ इति विश्विः॥ उलूकः पुंसि काकारा विद्भारत योधिनि॥ इति विश्वः॥ चिरंटी तु सुवासिन्यां स्याद्द्वितीयवयः स्त्रियां॥ इति हैमः॥ शावे श्रोणो कलिंगे च गज गंडे म्रशे कटः॥ इति शाश्वतः॥ इष्टमाशंसिते पि स्याल्लूजिते प्रेयसि त्रिषु॥ स घृतं तौ पुमान् क्लीबे संस्कारे भलकर्मणि॥ इति विश्वः॥ करहाटः शिफाकाप स्तलकं दे पुष्पद्रुमविरोषयोः॥ इति हैमः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥२॥ इति टांताः॥

१ ॥ वाटं वरंडे रास्त्रभेदयोः॥ वाटिवास्तौ गृ
२॥ हो द्यानकक्ष्योः॥ इति हेमः॥ त्रिकूटं सिंधु
३॥ लवणे त्रिकूटः पर्वतांतरे॥ इति हेमः॥ रिष्टं
४॥ क्षेमाशुभाभावे पुंसि खड्गे चफेनिले॥ इ
५॥ ति रभसः॥ पर्कटी नूतन फले पूगादेः प्ल
६॥ क्षपादपे॥ इति रभसः॥ घोंटा तु बदरी पूग
७॥ वृक्षयोरपि योषिति॥ अट्टव्यामेव सा घोंट
८॥ गोपघोंटा तदुच्यते। इति विश्वः॥ आमल
९॥ क्यांस्त्रियामंडः एरंडे मोचपिच्छयोः॥ इ
१०॥ रभसः॥ त्रुटिः स्त्री संशये स्वल्पे सूमे
अथ
११॥ क्ष्मैला कालमानयोः॥ इति हैमः॥ गृ
१२॥ ष्टिः सकृत्सूतगवी बदरयोः स्त्रियां॥ गृ
१३॥ ष्टि स्त्री घर्षणस्थानें स्पर्द्ध विलुंकां
१४॥ तासु नाकिसरो॥ इति विश्वः॥ ७॥

१८

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

अरिष्टमशुभे लक्के सूतिकागार आसवे ॥ शुभेभ
रणचिंन्हेच ॥ इति केशवः ॥ त्रुटिस्त्री संशये स्वल्पेसू
स्मैला कालमानयोः ॥ इति हेमचंद्रः ॥ कोटिः स्त्रीध
नुषाग्यस्त्रौ संख्याभेदप्रकर्षयोः ॥ इति हैमः ॥
जटालग्नकचे मूले मांस्यां प्लक्षे पुनर्जटी ॥
इति विश्वः ॥ इष्टिर्मता भिलाषे च संग्रहश्लो
कयागयोः ॥ इति अजयः ॥ मुक्तनिर्मिलयोः
प्राज्ये त्रिषु स्पष्टं तु निश्चिते ॥ इति रुद्रः ॥ पटुः
तीक्ष्णे स्फुटे दक्षे निष्ठुरे निर्दयेपिच ॥ पटु
र्दक्षे च नीरोगे चतुरे प्यभिधेयवत् ॥ पटो
लेतु पुमान् क्लीबे छत्रा लवणयोरपि इति
रुद्रः ॥ खटो श्चेकूपकफयोः प्रहारांतरटंकयोः
इति विश्वः ॥ परीक्षार्थं तुलायां च धटः स्मृतिरभि
रिष्यते ॥ इति विश्वः ॥ पट्टिः स्त्री पट्टभेदे स्याल्ल
लाटे कुंभिकाद्रुमे ॥ इति रभसः ॥ वाटः पथि वृतौ

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥इतिशंताः॥

॥शठोमध्यस्थपुरुषेधूर्तेधत्तूरपुष्पयोः
॥इतिहेमचंद्रः॥श्रेष्ठावरेकुबेरेच॥इ
॥तिहैमः॥जरठःकर्कशेवृद्धेकठिनेप्य
॥भिधेयवत्॥इतिहेमचंद्रः॥कालकंठ
॥स्तुदात्यूहेकलविंकेचखंजने॥सि
॥तापांगेहरपीतसीरकेनीलकं
॥ठवत्॥इतिविश्वः॥कोष्ठःकुसूलेचा
॥सीयेमध्येकुक्षेगृहस्यच॥इतिहे
॥मः॥निष्ठानिष्पत्तिनाशांतयाञ्चा
॥निर्वहणेषुच॥इतिहैमः॥काष्ठादा
॥रुहरिद्रायांकालमानप्रकर्षयोः॥
॥स्थानमात्रेदिशिचस्त्रीदारुणिस्या
॥न्नपुंसकं॥इतिविश्वः॥ज्येष्ठःश्रेष्ठ
॥चवैत्रिषु॥मासांतरेपुमान्ज्येष्ठःशा
श्वतः॥

20

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥ इति डांताः॥

शौंडो मत्तेपि विख्याते ॥ इति विश्वः॥ शौंडो म॥
त्तेपि विख्याते पिप्पल्यां तु भवे स्त्रि
यां॥ इति विश्व मेदिन्यौ॥ चंडस्तु यम॥
दासे लिकोपने॥ तीव्रे दैत्यविशेषे॥
च चंडी तु शिवयोषिति॥ चंडा ध॥
नहरीशंखपुष्प्योः॥ इति हेमचंद्रः॥
जडा स्त्रियां॥ शूकसिंब्यां हिमग्रस्तम्ह॥
काप्रज्ञेषु च त्रिषु॥ इति विश्व मेदिन्यौ॥
दंडोद्दमे मानभेदे लगुडे यमसैन्ययोः॥ व्यू
हभेदे कौदेच कांडश्च कोणमंथनयोरपि
अभिमाने ग्रहे दंडः श्चंडांशा पारिपार्श्व
के॥ इति विश्वः॥ गुडः स्याद्गोलके हस्तिस
न्नाहे क्षविकारयोः॥ इति हैमः॥ व्याडो व्यो
घ्रे खले सर्पे॥ इति रभसः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

२८ ॥इति॰ ॥ र

॥शठोमध्यस्थपुरुषेधूर्त्तधत्तूरपुष्पयोः॥

॥इतिहेमचंद्रः॥ श्रेष्ठोवरेकुबेरेच॥इति

॥हेमः॥जरठःकर्करोवृद्धेकठिनेप्य

॥भिधेयवत्॥इतिविश्वः॥अपष्ठुःपुं

॥सिकालेचवामेस्यादन्यलिंगकः॥इति

॥विश्वः॥हृष्टोरोमांचितेपिच॥जातह

॥र्षेप्रतिहतेविस्मितेप्यभिधेयवत्॥इति

॥हेमचंद्रः॥कालकंठस्तुदात्यूहेकलविं

॥केचरेजेने॥सितापांगेहरेपीतसीरकेनी

॥लकंठवत्॥इतिविश्वः॥कोष्ठःकुसूलेचा

॥मीयेमध्येकुक्षेर्गृहस्यच॥इतिहेमः॥नि

॥ष्ठानिष्पत्तिनाशांतयाञ्चानिर्वहणेषुच

॥इतिहेमः॥काष्ठादारुहरिद्रायांकालमान

॥प्रकर्षयोः॥स्थानमात्रेदिशिचस्त्रीदारुणिस्या

22

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतःचीताः॥

॥मूढस्तु तंत्रिते जडे॥ इति विश्वः॥ गूढं रहस्यि गुह्ये च न द्वयोः संवृते त्रिषु॥ इति विश्वः॥ प्रगाढं स्याद्दृढकृच्छ्रे॥ इति धरणिः॥ दृढः स्थूले नितांते च प्रगाढ बलवत्यपि॥ इति हैमः॥ व्यूढः संहत विन्यस्त पृथुले प्यभिधेयवत्॥ इति हैमः॥ आषाढो यतिनां दंडे मासे मलय पर्वते॥ इति हैमः समूढः पुंजिते भुक्ते॥ इति विश्वः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥ इति णांताः॥

लक्षणं नाम्नि चिन्हे च॥ इति हैमः॥ लक्ष्म॥ णा त्वौषधीभेदे सारसस्य पियोषिति॥ रामभ्रातरि पुंसि स्यात् त्र सश्रीके चाभि॥ धेयवत्॥ इति हैमः॥ कणो धान्यांशले॥ शयोः॥ इति हैमः॥ कणा जीरकपिप्पल्योः॥ इति हेमचंद्रः॥ अणुर्व्रीह्यल्पयोरपि॥ इ॥ ति हैमः॥ पूर्णः शब्दे समग्रे ना पूरिते॥ त्वभिधेयवत्॥ इति हैमः॥ घ्राणं तु घ्रा॥ तघ्राणयोः॥ इति हैमः॥ निर्वाणमस्त॥ गमने निर्वृतौ गजमज्जने॥ संगमे॥ प्यपवर्गे च॥ इति विश्वः॥ पूर्णः कूले॥ पूरिते च॥ इति हैमः॥ त्राणं त्राते रक्षि॥ ते च त्रायमाणौषधावपि॥ हैमः॥ बाणः स्याद्गोस्तने दैत्यभेदे केवलकी

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

हरिणः पुंसि सारंगे शबले त्वभिधेयवत् इति हैमः ॥ आपणे पण्यवीथ्यां च पण्ये चविपणिः स्त्रियां ॥ इति रुद्रः ॥ करेणुर्गजभूषायां स्त्रियां पुंसि मतंगजे ॥ इति विश्वः ॥ द्रविणं नद्वयोर्वृत्ते कांचने च पराक्रमे ॥ इति विश्वमेदिन्यौ ॥ शरणं गृहरक्षित्रोर्वधरक्षणयोरपि ॥ श्रीपर्णी कुंभिगंभार्याः क्लीबपद्माग्निमंथयोः ॥ इति रभसः ॥ तीक्ष्णं सामुद्रलवणे विषलोहाजिमुष्कके ॥ क्लीबं यवाग्रजे पुंसि तिग्मात्मघातिनोः त्रिषु ॥ इति केशवः ॥ प्रमाणं नित्यमर्यादाशास्त्रेषु सत्यवादिनि ॥ इयत्तायां च हेतौ च क्लीबैकत्वे प्रमातरि ॥ इति अजयः ॥ छ ॥ छ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥३॥इतणांताः॥

॥करणं कारणे कार्ये साधनें द्रियकर्मसु॥इतिअजयः॥विषाणीक्षीरकाकोल्यामजश्चग्यांचयोषिति॥कुष्ठनामौषधौक्लीबं त्रिषु श्रृंगेर्थे० मदंतयोइतिहेमचंद्रः॥प्रमाणोनाचतुष्पथे॥क्रमनिम्नमहीभागोदारप्ररोहेषु चत्रिषु॥इति॥शाश्वतः॥संकीर्णं संकटे व्याप्तेकुत्रचिद्वर्णसंकरे॥संकीर्णंतिचितेपिस्याद्धुद्धेचाभिधेयवत्॥इतिअजयः॥इरणं तूस्वरेश्नृन्ये॥इतिअजयः॥लवणं सैंधवाद्यौनासिंधुरक्षोभिदोरसे॥इतिविश्वः॥धरणंधारणेमानविशेषेधरणीभुवि॥हैमः॥आपणःपण्यवीथ्यांचपण्यंचविपणिस्त्रियां॥इतिरभसः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

शोणः कृशानौ शोणाके लोहिताश्वे नदे पुमान् ॥ इति विश्वः ॥ कोणो वीणादिवाने ॥ लगुडे स्त्रे लोहितांगे ॥ इति हैमः ॥ घृणा तु स्याज्जुगुप्सायां करुणायामपीष्यते ॥ इति हैमः ॥ तरणिस्तरणे कैंच कुमार्योषधिभेकयोः ॥ इति हैमः ॥ द्रोणिः काष्ठाम्बुवाहिन्यां गवादन्यामपीष्यते ॥ इति विश्वः ॥ क्षेपणं प्रेरणे नौकादंडजाल भिदोः स्त्रियां ॥ इति विश्वः ॥ विषाणं पशुशृंगे स्यात् क्रोड द्विरददंतयोः ॥ इ० वि०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥ इति तांताः॥

॥ जीमूतोद्रौ वृत्तिकरे देवताडे पयोधरे॥ इतिविश्वः॥ मरुद्देवेस॥ मीरे नागंधिपर्णे नपुंसकं॥ इतिहेमचंद्रः॥ भर्त्तो॥ स्वामिनि धातरि॥ इति विश्वः॥ पोतः शिशौ वहित्रे च ग्रहस्थाने च वासति इति हैमः॥ प्रेतो भूतांतरे पुंसि मृते स्याद्वाच्यलिंगकः॥ इतिरभसः॥ केतुर्नौ रुकूपताकारिग्रहोत्पातेषु लक्ष्मणि॥ इतिहेमचंद्रः॥ ॥सुतः स्यात्पार्थिवे पुत्रे स्त्र्यपत्ये तु सुतास्मृता॥ इतिविश्वः॥ स्थपतिरधिपतौ तक्ष्णि वृहस्पतिसचिवयोः॥ इति विश्वः॥ केतुर्नौ॥ सितवसंतादौ धारे स्त्री कुसुमेपि च॥ इति धरणिः॥ मूर्द्धाभिषिक्तो भूपाले मंत्रिणि॥ क्षत्रियेपि च॥ इति शाश्वतः॥ अव्ययाः॥ शंकरे चिक्कौ वव्यक्तं महदादिके॥ आसन्न्यपि स्यादव्यक्तं मस्फुटत्वमिधेयवत्॥

इति ताः॥

न्वेतरिदं वयोः॥ इति रभसः॥ कलधौतं तु वर्णे स्याद्रजतेपि
नपुंसकं॥ इति धरणीः॥ शात्कौ निवारणे त्वतौ पर्यीप्तं
स्याद्यथेप्सिते॥ इति रुद्रः॥ कृतं युगे लमत्सर्थे चावि
हिते भ्यर्हिते त्रिषु॥ इति हैमः॥ मूर्तं क्ष्मादौ पिशाचादौ
जंतौ क्लीबं त्रिषूचिते॥ प्राप्ते व्यक्ते समे सत्ये दृढयोः
न्यंतरे तु ना॥ इति हैमः॥ महती वल्लकीभेदे राज्ये
तु स्यान्नपुंसकं॥ तल्लभेदे पुमान् श्रेष्ठे॥ इति रभसः
अवगीतस्तु निर्वादे दुष्टगर्हितयोरपि॥ इति हैमः॥
रजतं रजने रूप्ये शोणिते हृदहारयोः॥ इति अजयः
गरक्तो नुरक्ते नील्यादिरंजिते लोहिते त्रिषु॥ क्लीबं तु कुं
कुमे ताम्रे प्राचीनामलकेऽस्त्रि॥ इति विश्वः॥ सितम
वसिते च बद्धे धवले त्रिषु शर्करायां स्त्री॥ इति केशवः॥ सं
स्कृतः कृत्रिमे शस्ते भूषिते पन्यलिंगकं॥ इति रभसः॥ अ
नंतः केशवे शेषे पुमान्निरवधौ त्रिषु॥ अनंता चाविश
ल्यायां शारिका दूर्वयोरपि॥ कणादुरालभापथ्यापार्व
त्यामलकीषु च॥ विश्वंभरा गूडूच्योः स्त्री स्यादनंतं तु ख
वर्त्मनि॥ इति धरणिः॥ प्रशांत शांत हृष्टेषु प्रतीतः साद
रे त्रिषु॥ इति रभसः॥ अभिजातः कुलीने स्यात् न्याय्ये पं
डितयोरपि त्रिषु॥ इति हैमः॥ मूर्तं स्यात् त्रिषु मूर्छिते क
ठिने मूर्तिमत्यपि॥ इति शाश्वतः॥ विविक्तं त्रिषु संस
क्ते रहः पूतविवेकिषु॥ इति हेमचंद्रः॥ सन्नाथौ धीर
शास्त्रयोः॥ मान्ये सत्ये विमाने त्रिषु साधुमयोः स्त्रि
यां॥ इति मेदिनी॥ निवातो दृढसंनाहे निवासे वाततव
र्जिते॥ इति अजयः॥ उच्छ्रितं त्रिषु संजाते समुन्नद्धप्रव
द्धयोः॥ इति रभसः॥ उषितं स्यात्त्रिषु प्लुष्टे न प्रोषिते व
दिमत्यपि॥ इति केशवः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥श्री॥इति तांताः॥

पतिर्ध्वे वेनात्रिष्वीशे॥इतिविश्वः॥अ॥
पावृतस्त्वपहृते स्वतंत्रेपि च वाच्य॥
वत्॥इतिमेदिनी॥विनीतस्तु निभृते॥
निर्जितेंद्रिये॥वाणिज्ये साधु वाक्य
स्वे विनयग्राहिते हृते॥इति हैमः॥
वक्ता तु पंडितेपि स्याद्वाग्मिन्यप्य॥
भिधेयवत्॥इतिविश्वः॥अपध्वस्तः
परित्यक्ते विदिते प्यवचूर्णिते॥इति॥
हैमः॥निरस्तः प्रेषितशरे सत्यक्तेत्य॥
रितोदिते॥निष्ठुते प्रतिहते च॥इति॥
हैमः॥ निरूतं विप्रलब्धे स्याच्छठे वि॥
प्ररूते त्रिषु॥इति विश्वमेदिन्यौ॥ भवे॥
प्रतिहते दुष्टे प्रतिस्खलित रुद्धयोः॥
इति विश्वः॥अधिक्षिप्तः प्रतिहते कुत्सि॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

द्रुतं शीघ्रविलीनयोः ॥ इति हैमः ॥ अवगीतं तु निर्वादे दुष्टगर्हितयोरपि ॥ इति विश्वः ॥ दांतस्तु दमितेपि स्यात्तपक्लेशसहेपि च ॥ इति विश्वः ॥ शांतोतिमुक्तरसयोः पुंसि त्रिषु समन्विते ॥ इति विश्वः ॥ अर्दितं याचितेपि स्याद्धातव्याधौ च हिंसिते ॥ इति हैमः ॥ सितत्ववसिते बद्धे वर्णे सीता तु शर्करा ॥ इति हैमः ॥ उषितं व्युषिते दग्धे इति हैमः ॥ द्रुतं शीघ्रविलीनयोः ॥ इति हैमः ॥ शास्तं क्षेमे प्रशस्ते च ॥ इति हैमः ॥ सरस्वांस्तु नदे चाब्धौ नान्यवद्रसिके त्रियां ॥ वाणी स्त्रीरत्नवाग्देवीगानदीषु नदीभिदि ॥ इति हैमः ॥ धूमकेतुस्मृतो वन्हावुत्पात ग्रहशीर्षयोः ॥ इति विश्वः

भेद

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥६॥इति लांताः॥

॥पर्णस्यात्कोविदारके॥आस्फोतागिरिकर्ण्यां च वनमल्यां च योषिति॥इतिरभसः॥अतिमुक्तस्तु निःसंगे वासंत्यांतिनिशेऽपिच॥इतिविश्वः॥धूर्तस्तु खंडलवणधत्तूरे नाविटे त्रिषु॥इतिहैमः॥हारीतो मुनिभेदे स्यात्कैतवे विहगांतरे॥इतिहेमचंद्रः॥विश्वस्तो ज्ञातविश्वासविश्वस्ताविधवास्त्रियां॥इतिविश्वः॥उन्मत्तो मुचकुंदे स्याद्धत्तूरोन्मादमत्तयोः॥इतिहैमः॥ कपालोस्त्री शिरोस्थिस्यात्घटादेः शकलेव्रजे इतिविश्वः॥प्रस्थलः सप्रसारे स्यात् विनीते चेंगिते त्रिषु॥अंजलौ स्यात्तु पुंल्लिंगो जंघायां प्रस्थताम ता

इतिहैमः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

ष्पफलिद्रुमे ॥ इति विश्वः ॥ व्रततिस्तु प्रतानिन्यां विस्तारे ॥ इति हैमः ॥ लता ज्योतिष्मता दूर्वाशाखा वल्लीप्रियंगुषु ॥ इति हैमः ॥ एरावतो ऽम्रमातंगे नागरंगे कुचद्रुमे ॥ नागभेदे च पुंसि स्याद्दिघु तभ्रवयो स्त्रियां ॥ इवि॰ श्रीमान्दतिलकवृक्षे स्यान्मनोज्ञे धनिके त्रिषु ॥ इति रभसः ॥ रोहितं कुंकुमे रक्ते ऋजु शक्रशरासने ॥ पुंसि स्यान्मीनमृगयोर्भेदे ना रोहितद्रुमे ॥ इति विश्वः ॥ प्रियंगुनखयोर्लता ॥ स्पृक्का ज्योतिष्मती वल्लीलताकस्तूरिकादूर्वासु च ॥ इति हेमः ॥ हैमवत्यभयास्वर्णक्षीर्योः श्वेतवचोमयोः ॥ इति विश्वः ॥ जयंती वृक्षभिद्द्रोर्योरिंद्रपुत्रीपताकयोः ॥ पुमानैन्द्रे हरे भीमे ॥ इति विश्वः ॥ आस्फालस्तु पुमानके

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वृंतं प्रसवबंधे स्यात् घटधाराढके कुचाग्रयोः॥ इति विश्वः॥ युक्तोयुक्तेपथ ग्भूते क्लीबं हस्तचतुष्टये॥ इति विश्वः आयतिस्तु स्त्रियां दैर्घ्ये प्रभावागामिकालयोः॥ इति विश्वः॥ कुंती पांडुप्रियायां च शल्लक्यां गुग्गुलद्रुमे॥ इति मेदिनी॥ प्रेतो भूतांतरे पुंसि म्रुते स्याद्वाच्यलिंगकः॥ इति विश्वः॥ सीताजनकजानामंगभेदयोर्हलपद्धतौ॥ इति हैमः॥ सीता नभःसरिति लांगलपद्धतौ च सीता दृशाननरिपोः सहधर्मिणी च॥ सीतं स्मृतं हिमगुणे चेतरस्मिंनितं च सीतो लसे च बहुवारतरो च दृष्टः॥ इति धरणिः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥८॥ इति तांताः॥

ज्योतिरग्नौ दिवाकरे ॥पुमान्नपुंसकं दृष्टौ प्रकाशार्ङ्ग प्रभेदके ॥इति मेदिनी॥ स्रोतोम्बुवेग इन्द्रिये॥ इति विश्वः॥ स्वस्ति मंगलाशीर्वाद पापनिर्णजनादिषु॥ इति भागुरिः॥ अतिशब्दः प्रशंसायां प्रकर्षे लंघनेपि च॥ इति विश्वः॥ हरिद्दिशित्स्त्रियां पुंसि हयवर्णविशेषयोः॥ अस्त्रियां स्यात्तृणे चापि॥ इति विश्वः॥ शतं सहस्रमयुतं नियुतं प्रयुतं मतं॥ स्त्री कोटिरर्बुदमिति क्रमाद्दशगुणोत्तरं॥ इति रत्नकोशः॥ जगत्स्याद्विष्टपे क्लीबं वायौ ना जंगमे त्रिषु॥ जगती भुवने क्ष्मायां छंदोभेदे जनेपि च॥ इति हैमः॥ अस्तं क्षिप्ते प्यवसिते त्रिषु ना पश्चिमाचले॥ इति विश्वमेदिन्यौ॥ वनस्पतिर्नाऽडुमात्रे विना पु

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥७॥इलितांताः॥

॥मालागौर्या दिजननीगोब्राह्मण्यादिभूमिषु॥इति विश्वः॥ रोहितं रुधिरे प्रोक्तमृजुशक्रशरासने॥ रोहितो मीनमृगयोर्भेदे रोहितकद्रुमे॥इति विश्वः॥ पक्षतिस्तु भवेत्पक्षमूले च प्रतिपत्तिथौ॥इति हैमः॥ लोहितो मंगले नदे॥ वर्णभेदे लोहितं तु कुंकुमे रक्तचंदने॥इति हैमः॥ विकृतं त्रिषु बीभत्सो रोगिते संस्कृतेपि च॥इति विश्वः॥ रतिः स्मरस्त्रियां यां च रागे च सुरते स्मृता॥इति विश्वः॥स्थपतिरधिपतौ तक्ष्णि बृहस्पतिसचिवयोः॥इति वैजयंती॥॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥ इति धांताः॥

॥पृथुर्विशाले भूपाले वापिका कूछजी
॥रयोः॥ इति हेमचंद्रः॥ विशायार्थनयोः प्यर्थी
॥द्धन कारण वस्तुषु॥ इति विश्वः॥ तीर्थं शास्त्राध्व
॥रक्षेत्रोपायाध्यापमंत्रिषु॥+नारीरजस्सु च॥अ
॥वतारर्षिजुष्टांयो नुपात्रो पाध्याय मंत्रिषु॥इति
॥विश्वः॥ दशमीस्थो नष्टबीजे स्थविरे प्यन्य लिंगकः ग
॥इति धरणीः॥ वीथी पंक्तौ गृहांगे च रूप कांतर वर्त्मनोः
॥इति विश्वमेदिन्यौ॥ आस्थात्वालंबनास्थान यत्नापे
॥क्षासु योषिति॥इति मेदिनी॥ प्रस्थोस्त्रियांमा
॥नभेदे सानानुन्नितवस्तुनि॥इति विश्वः॥ कं
॥थामत्न्मयपीाग्रेभि तौ च तथा प्रावरंणात
॥रे॥इति विश्वः॥ प्रस्थो स्त्रियां मानभेदे
॥सानुवस्तुच्च वस्तुनि॥ इति हैमः॥ अश्व
॥त्थः पिप्पलतरावश्वत्थापूर्णिमामता॥
॥इति विश्वः॥ मन्मथः काम चिंतायां कपि
॥त्थे कुसुमायुधे॥ इति विश्वः॥ वानप्र॥
॥स्थः मधूके स्यात्तपिनीयाश्रमे पुमान॥
॥इति हैमः॥ रथः पुमानवयवे स्यंदने वेतसे

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पिच।।इति विश्वः।। पार्थस्तु ककुभे जिष्णौ इति विश्वः।। षट्ग्रंथा तु त्वचायां स्त्री स्यात्करंजांतरे पुमान्।।इति हैमः।। अव्यथो निर्व्यथे सर्पे चारटी पथ्ययोः स्त्रियां।।इति हैमः कायस्थः परमात्मनि।।नरजाति विशेषे नाहरीतक्यां च योषिति।।इति विश्वः।। षट्ग्रंथा तु वचायां स्त्री स्यात्करंजांतरे पुमान्।।इ० हैमः।। अतिथिस्तु कुशपुत्रे स्यात्पुमानागंतुके पि च।।मेदिनी।।सिद्धार्थस्तु पुमान् शाक्यसिंहे च सितसर्षपे।।इति विश्वः।।निशीथस्तु पुमानर्द्धरात्रे स्याद्रात्रिमात्रके।।इति विश्वः।।

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥इतिदंताः॥
॥वरदः॥प्रसंनेऽगंतचित्ते च वरदातुकुमारि॥
॥का॥इतिहैमः॥अब्दःसंवत्सरे मेघेगिरि
॥भेदे च मुस्तके॥इतिविश्वः॥अपवादस्तु
॥निंदायामाज्ञाविश्रंभयोरपि॥इतिविश्वः
॥दायादश्च भवेत्पुंसि सपिंडे तनये पि च
॥इतिहैमः॥पादोबुध्ने तुरीयांशे शैलप्र
॥त्यंतपर्वते॥चरणे च मयूखे च॥इति
॥शाश्वतः॥निर्वादः स्याल्लोकवादे परिनिष्ठि
॥तवादयोः॥इतिरभसः॥आक्रंदः क्रंदने ऽप्ला
॥ने मित्रदारुणि युद्धयोः॥इतिविश्वः॥प्रसा
॥दोनुग्रहे काव्यघाणस्वास्थ्यप्रसत्तिषु
॥इतिकेशवः॥स्तूदस्तु स्तूपवत्स्तूपकारे च
॥व्यंजने पि च॥इतिविश्वः॥गोविंदो वासुदे
॥वस्याद्गवाध्यक्षे बृहस्पतौ॥इतिविश्वः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

लपवंते ॥इतिहैमः॥ छदः पलाशो गडुनिग्रं थिपर्णलमालयोः॥इतिहैमः॥शारदी तोयपिप्पल्यां सप्तपर्णे च शारदः॥इतिरुद्रः॥ जैबी। कुमुदं कैरवे रक्तपद्मे स्त्री कुंभि कौषधौ॥गंभार्यां पुंसि दिग्भागे नाग शा स्वामृगांतरे॥इतिरंतिदेवः॥ पदः पेषण पाषाणव्रणादीनां च बंधने॥पदि स्त्री पदभेदे स्याल्ललाटे कुंभिकाद्रुमे॥इ हैमः॥चतुष्पथे च राजादिशासनालर पीठयोः॥इतिहैमः॥ कृच्छ्रं वृंदा पाटलायां माषपर्ण्यां च योषिति॥इतिविश्वः॥अब्दः संवत्सरे वारिवाहमुस्तकयोः स्त्रियां॥इतिहैमः निषादः स्वरभेदे पि चंडाले धीवरे स्मृतः॥इ तिहैमः॥पारदो विषभेदे स्यात्पारदे हिंगुले पुमा[illegible]हैमः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥२॥इति शांताः॥

मंद्रो तीक्ष्णे च मूर्खे च स्वैरे चाभाम्यरो गिणोः॥ अल्पे च त्रिषु पुंसि स्याद्दलिजाये तरे शनौ॥ इति विश्वः॥ शारदो द्व स्त्रियां लो यपिप्पली सप्तपर्णयोः॥ इति विश्वः॥ विशारदः पंडिते च धृष्टे॥ इति हैमः॥ छंदः पद्ये च वेदे स्वैराचाराभिलाषयोः॥ इति विश्वः॥ अर्बुदो मांसपरुषि दशकोटिषु न स्त्रियां॥ इति विश्वः॥ कुंदो माघ्ये स्त्री मुकुंदभ्रमि निध्यं लरषुना॥ इति विश्वः॥ कंदो स्त्री सूरणे सस्यमूले जलधरे पुमान्॥ इति विश्वः॥ पात्रं मंत्रे त्रिषु क्लीबं स्तुवादौ राजमंत्रिणि॥ तीरद्वयांतरे योग्ये॥ इति विश्वः॥ भवेज्जनपदो जानपदोपि जनदेशयोः॥ इति विश्वः॥ पादो मूलोस्त्रतुर्यांशौ अंघ्रिप्रत्यं

41

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

आमोरोगं घहर्षयोः॥ इति शाश्वतः॥ मदो
रेतसि कस्तूर्यां गर्वे हर्षे भदानयोः॥ इ
विश्वः॥ ककुद्मत्ककुदि श्रेष्ठे वृषांगे राज
लक्ष्मणि॥ इति विश्वः॥ संवित्स्त्रियां प्रतिज्ञा
यामाचारे ज्ञान संगरे॥ संभाषणे क्रिया
कारसंकेते नाम्नि तोषणे॥ इति शाश्वतः
क्रियाकारो पणबंधः॥ भवेदुपनिषद्धर्मे
वेदांतविजने स्त्रियां॥ इति हेमः॥ शारत्स्त्री
वत्सरे प्यृतौ॥ इति विश्वः॥ पदं शब्दे च वा
क्ये च व्यवसायापदेशयोः॥ पादतद्वि
ह्नयोस्थान त्राणयोरंकवस्तुनोः॥ श्लो
कपादे पि च क्लीबं पुंल्लिंगः किरणे पुनः
इति विश्वः॥ गोष्पदं गोपदे श्वभ्रे॥ इति विश्वः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ ३॥ इति दांता:॥
१॥ नर्मदः केलिसचिवेन र्मदासरिदंतरे ॥ इति मेदिनी

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥इतिधांताः॥

उपाधिर्धर्मचिंतायां कुटुंबव्यापृतेछ॥ले॥इतिविश्वमेदिन्यौ॥लुब्धआकांक्षिणि व्याधे॥इतिहेमचंद्रः॥गंधोगंधकआमोदे संबंधे लेशगर्वयोः॥इति विश्वः॥दुर्विधो वाच्यलिंगः स्याद्दुर्गतेपि॥खलेपिच॥इतिहैमः॥साधुर्जैनेमुनौवार्धुषिके सज्जनरम्ययोः॥इतिहेमचंद्र॥दिग्धोविषाक्तबाणे स्यात्पुंसिलिप्तेन्यलिंगकः॥ इतिहैमः॥विद्धं स्याद्वेदिते क्षिप्ते सदृशेवासिते त्रिषु॥इतिविश्वः॥वेधाः॥पुंसि हृषीकेशे बुधे परमेष्ठिनि॥इतिविश्वः॥न्यग्रोधो व्यामवटयोर्न्यग्रोधश्च शमीतरौ॥इतिविश्वः॥आधिः पुमांश्चित्तपाडाप्रत्याशाबंधकेषु च॥इतिविश्वः॥समाधिर्ध्यान

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

परिव्याधस्तु पुंसि स्याद्वेतसे च द्रुमोत्पले॥ इति विश्वः॥ मागधो मगधोद्भूते शुक्लजीरकबंदिनोः॥ वैश्यतः क्षत्रियापुत्रे मागधी स्यात्तु पिप्पली॥ इति हैमः॥ उग्रगंधाजमोदायां वचायां छिक्किकौषधौ॥ इ॰वि॰ मधुकर्कटिमेरो मधूलीयष्टिकासु च॥ क्लीबं विषे पुंसि रसे तद्वत्स्यादुत्रप्रियेन्यवत्॥ इति रभसः॥ ऋद्धिः स्यादौषधीभेदे समृद्धावपि योषिति॥ इति विश्वः॥ वृद्धिस्तु वर्द्धने योगेप्यष्टवर्गौषधांतरे॥ कालांतरे चाप्युदये समृद्धावपि योषिति॥ इति विश्वः॥ कबंधं सलिलेऽरुंडे कबंधो राहुरक्षसोः॥ इति हैमः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नीवाकनियमेषु सं मर्थने ॥ इति रभसः ॥ नीवाको वचनाभावः ॥ विधुः शशांके कर्पूरे हृषीकेशे चराक्षसे ॥ इति विश्वः ॥ विधिर्नानियतौ काले विधाने परमेष्ठिनि ॥ इति विश्वः ॥ बुधः कवौ रौहिणेये ॥ इति विश्वः ॥ द्वन्द्वो जीर्णप्रच्छदे जे त्रिषु क्लीबं तु शैलजे ॥ इति विश्वः ॥ स्कंधः स्यात्तन्नपतावंसे संपरायसमूहयोः ॥ काये तरुप्रकांडे च भद्रादौ धंदसो भिदि ॥ इति हैमः ॥ सिंधुः समुद्रे नद्यां च नदे देशेभदानयोः ॥ इति विश्वः ॥ विधा गजान्ने ऋद्धौ च प्रकारे वेतने विधौ ॥ इति विश्वः ॥ साधुर्वार्धुषिके चारौ सज्जने चाभिधेयवत् ॥ इति विश्वः ॥ वधूः स्नुषा नवोढा स्त्री भार्या पृक्कांगनासु च ॥ इति विश्वः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥२॥इति धाता:॥
॥सुधा गंगेष्टका चूर्ण स्नुही चामृत लेप
यो:॥इति अजय:॥मधु क्षौद्रे जले क्षीरे
॥मद्ये पुष्परसे मधु॥दैत्ये चैत्रे वसंते
॥च जीवाशोके मधुद्रुमे॥इति विश्व:॥अं
॥धं तु तिमिरे क्लीबं चक्षुर्हीने त्रिषु यवत्
शाश्वत:॥ब्रह्मबंधुरधिक्षेपे निर्देशे च द्विज
॥जन्मना॥इति विश्व:॥अवष्टंभो विदूरेस्या
॥दाक्रांते चावलंबने॥इति विश्व:॥निषध:
॥कठिने देशे तद्राजे पर्वतांतरे॥इति विश्व
॥स्कंध: स्यान्नृपते वंशे संपराय समूह
॥यो:॥काये तरुप्रकांडे च मात्रादी ध्वद
॥सो भिदि॥इति मेदिनी॥बोधि: पुंसि समा
॥धे श्च भेदे पिप्पलपादपे॥इति हैम:
॥न्यग्रोधश्च पुमान्याम नरयोश्च शमी तरौ

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिनांता:॥

	पत्र	वळ		पत्र	वळ
॥वर्द्धनं॥	१	१	॥देवनं॥	२	१२
॥नग्न:॥	१	२	॥व्यसनं॥	२	१४
॥पिशुनं॥	१	३	॥कौपीनं॥	२	१६
॥शोभन:॥	१	७	॥आछादनं॥	२	१७
॥मलिनं॥	१	८	॥अधिष्ठानं॥	२	१८
॥प्रधानं॥	१	१०	॥रत्नं॥	२	१९
॥तनु:॥	१	१३	॥वनं॥	२	२१
॥घन:॥	१	१५	॥ललिनं॥	२	२२
॥वृजिनं॥	१	१७	॥अभिपन:॥	२	२३
॥चलनं॥	१	१८	॥भवनं॥	२	२४
॥कठिनं॥	१	२०	॥गंधमादन:॥	२	२५
॥छन्नं॥	१	२३	॥गहनं॥	२	२७
॥विन्नं॥	१	२४	॥काननं॥	२	२८
॥प्रतियत्न:॥	१	२५	॥छदनं॥	३	२
॥हायन:॥	१	२६	॥वानं॥	३	४
॥विरोचन:॥	१	२७	॥सुमना:॥	३	६
॥वाणिनी॥	२	२	॥स्यंदनं॥	३	८
॥वाहिनी॥	२	३	॥मार्जनं॥	३	९
॥सूना॥	२	४	॥धनु:॥	३	११
॥वितान:॥	२	६	॥रोचन:॥	३	१२
॥केतनं॥	२	८	॥श्वसनं॥	३	१३
॥कौलीनं॥	२	९	॥मदन:॥	३	१५
॥उद्यानं॥	२	११	॥विष्यकसेना॥	३	१६
			॥पूतना॥	३	१७
			॥वृक्षादनी॥	३	१९

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

	पत्र	वळ		पत्र	वळ
॥स्थापनं॥	३	२०	॥फाल्गुनः॥	५	१
॥रोदनं॥	३	२१	॥मानं॥	५	२
॥च्यवनं॥	३	२३	॥मालुधानः॥	५	३
॥शंखिनी॥	३	२४	॥तपनः॥	५	४
॥हनुः॥	३	२५	॥भुवनं॥	५	६
॥रजनी॥	३	२८	॥पाठीनः॥	५	७
॥अर्जुनः॥	४	१	॥भानुः॥	५	८
॥चीनः॥	४	७			
॥खलनः॥	४	८			
॥शकुनिः॥	४	१०			
॥अंगनं॥	४	११			
॥योनिः॥	४	१३			
॥मर्जनंपुनः॥	४	१४			
॥अनूचानः॥	४	१५			
॥स्पर्शनः॥	४	१७			
॥आसनं॥	४	१९			
॥सेनानीः॥	४	२०			
॥आस्कंदनं॥	४	२२			
॥प्रसन्ना॥	४	२३			
॥संधानं॥	४	२५			
॥सुमनाः॥	४	२६			
॥विरोच					

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥ इति नांताः॥

वर्द्धनं छेदने वृद्धौ वर्द्धनी तु गलंतिका
॥ इति हैमः॥ नग्नो बंदि क्षपणयोः पुंसि॥
त्रिषु॥ विवाससि॥ इति विश्वः॥ पिशु
नं कुंकुमे पि च॥ कपिवक्त्रे च काके॥
नासूच ककूरयास्त्रिषु॥ एकायां॥
पिशुना स्त्री स्यात्॥ इति विश्वमेदिन्यौ॥
शोभनो योगभेदे ना सुंदरे वाच्यलिंगकः
॥ इति हैमः॥ राटे वसंते धत्तूरे मलिनं तू
द्दोषयोः॥ मलिनी रजस्वलायां च॥
इति हैमः॥ प्रधानं स्यान्महामात्रे प्रकृ
तौ परमात्मनि॥ प्रज्ञायामपि च क्ली
बं मेकत्वे तूत्तमे सदा॥ इति हैमः॥
तनुः काये त्वचि स्त्री स्यात्त्रिष्वल्पेवि
रले कृशे॥ इति विश्वमेदिन्यौ॥ छ॥ छ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नस्त्री मृगयादिषु ॥ दैवानिष्ट फले पापे ॥ इति विश्वः ॥ कौपीनं स्याद कार्येपि ॥ इति विश्वः आछादनं संपिधाने वस्त्रपट्टति मात्रके ॥ इति विश्वः ॥ अधिष्ठानं रथस्यांगे प्रभावेध्यासनेपुर ॥ इति धरणिः ॥ रत्नं स्वजाति श्रेष्ठेच मणावपि नपुंसकं ॥ इति अजयः ॥ क्लीबं स्यात्कानने नीरे निवासे निलये वनं ॥ इति रभसः ललिनं विरले स्तोके स्वच्छेपि वाच्यलिंगकं ॥ इति रभसः ॥ अभिपन्नो पराद्धेभिद्रुते ग्रस्ते विपद्गते ॥ इति विश्वः ॥ भवनं सदने भावे ॥ इति हैमः ॥ स्याद्बंधमादनो मृगे गंधके वानरांतरे ॥ स्त्री सुरायां नगे न स्त्री चिरंजीविककाकयोः ॥ इति विश्वः ॥ गहनं वनदुःखयोः ॥ गह्वरे कलिलेप्यापि ॥ इति हैमः ॥ काननं तु ब्रह्मास्य विपिने गृहे ॥ इति विश्वः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

घनः सांद्रे दृढे दार्ढ्ये विस्तारे मुद्गरेऽम्बुदे ॥ संघे मुस्ते घनं मध्ये नृत्यवाद्यप्रभेदयोः ॥ इति हेमचंद्रः ॥ वृजिनं कल्मषे क्लीबं केशे ना कुटिले त्रिषु ॥ इति विश्वः ॥ चलनं कंपने कंप्रे भ्रमणे वाच्यलिंगकः ॥ इति विश्वमेदिन्यौ ॥ कठिनमति निष्ठुरे स्यात्सले त्रिषु नपुंसकं वाच्यं ॥ कठिनी खटिकायामपि कठिना कुटशर्करायां च ॥ इति विश्वः ॥ छन्नं रह छादितयोः ॥ इति हैमः ॥ विन्नं विचारिते लब्धे ॥ इति विश्वः ॥ प्रतियत्नश्च संस्कारे लिप्सोपग्रहणेपि च इति केशवः ॥ हायनो न स्त्रियां वर्षे पुंस्यर्चिव्रीहिभेदयोः ॥ इति हेमचंद्रः ॥ विरोचनः प्रह्लादस्य तनये वैग्निचंद्रयोः ॥ इति हेमचंद्रः

52

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

२॥इलिनांता:॥

वृजिनं कल्मषे क्लैब्ये केशे ना कुटिले त्रिषु॥ इति रभस:॥ वाणिनी नर्तकीमत्ता विदग्धा वनितासु च॥ इति विश्व:॥ वाहिनी स्यात्तरंगिण्यां सेनासैन्यप्रभेदयो:॥ इति विश्व:॥ स्तूना पुत्र्यां वधस्थाने गलशुंठितयोरपि॥ इति शाश्वत:॥ वितानो यज्ञविस्तारे क्लो-चेषुक्रतु कणि॥ वृत्तभेदावसरयो वितानं तुच्छमंदयो:॥ इति विश्व:॥ केतनं तु ध्वजे कार्ये निमंत्रण निवासयो:॥ इति अजय:॥ कौलीनं पशुभियुद्धे कुलीनत्वापवादयो:॥ इति अजय:॥ उद्यानं वनभेदे स्यान्निसृतौ च प्रयोजने॥ इति धरणि:॥ देवनं व्यवहारे स्याज्जिगीषाक्रीडयोरपि॥ अक्षेषु देवने प्रोक्त:॥ इति धरणि:॥ व्यसनं त्वशुभे सक्तौपा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥३॥इतिनांताः

॥~~[illegible]~~॥ वनं नपुंसकं नी
॥रे निवासालयकानने॥इति विश्वः॥ छद
॥नं छदनं दने पक्षे पिधाने छादने छिदि॥इ
॥ति विश्वः॥ वानं शुष्क फले शुष्के सीव
॥ने गमने कटे॥जलसंस्रुत वा तो र्मिसु
॥रंगासौ रभे षु च॥ चइति हेमः॥सुमनाः पु
॥ष्पमालत्यो स्त्रियां ना धीरदेवयोः॥इति
॥मेदिनी॥स्यदनं लुस्च लं क्लीबं रथांगेति
॥नि शेन रि ॥इतिरभसः॥मार्जनं नद्यो
॥र्मार्ष्टो पुंसि स्यात् क्लोध्र पादपे॥इति हैमः
॥धनुः पुमान्स्त्रियाले च राशि भेदे शरासने
॥इति मेदिनी॥रोचनः कूटशाल्मल्योः पु
॥सि स्यात्द्रौ च कैत्रिषु॥इति हेमः॥ श्वसनं
॥श्वसिते पुंसि मारुते मदनद्रुमे इति विश्वः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

अनूचानो विनीते स्यात्सांगवेदविचक्षणे ॥ इति विश्वः ॥ स्पर्शनो मारुते पुंसि दाने स्पर्शे नपुंसकं ॥ इति विश्वः ॥ आसन्नं द्विरदस्कंधे पीठयात्रानिवर्तने ॥ इति रुद्रः ॥ सेनानीः स्यात् पुमान् कार्तिकेये सेनापतौ पुमान् इति विश्वः ॥ आस्कंदनं तिरस्कारे रणे संशोषणेपि च ॥ इति विश्वः ॥ प्रसन्ना स्त्री सुरायां स्यादच्छसंतुष्टयोरपि ॥ इति हेमः ॥ संधानं स्यादभिषवे तथा संघट्टनेपि च ॥ इति विश्वः ॥ सुमना पुष्पमालत्योः स्त्रियां ना धीरदेवयोः ॥ इति विश्वः ॥ विरोचनः प्रह्लादस्य तनये र्केग्नि चंद्रयोः इति विश्वः ॥ रजनी नीलिकारात्रिहरिद्राजतुकासु च ॥ इति हेमः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मदनस्स्मर वा संतद्रुमे भिद्रु त्तूर सिह्लके ॥इति
रभसः ॥ विष्घकुसे नाफलिन्यां स्याद्विषक
सेनोजनार्दने ॥इतिहैमः ॥ पूतना तुहरी
तक्यां दानवीरोगभेदयोः ॥इति विश्वः ॥
वृक्षादनी तु वंदायां विदारी कंदके पिच
॥इति विश्वः ॥ स्थापने रोपणे पुंसि वने पा
ठेषधावपि ॥इति हैमः ॥ रोदनं क्रंदनेऽ
स्त्रेपि दुरालंभो ● षधौ स्त्रियां ॥इति रभसः
च्यवने कोलवल्ली तु चव्यं कुंजरपि
प्पली ॥इति रभसः ॥ शंखिनी श्वेतव
र्णायां चोरपुष्प्यां वधूभिदि ॥इति
मेदिनी ॥ हनुर्हट्टविलासिन्यां न्हत्या
रंभे गदे स्त्रियां ॥द्वयोः कपोलावयवे
इति विश्वः ॥ रजनी नीलिकारात्रिहरि

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

।। इति नां ताः ।।
द्रा जतुकासु च ।। इति हैमः ।। अर्जुनः
ककुभे पार्थे कार्तवीर्ये मयूरयोः ।।
मातुरेकसुतेपि स्याद्धवले पुनर
न्यवत् ।। नपुंसकं तृणे नेत्ररोगे
स्यादर्जुनी गवि ।। उषायां बाहुदान
घांकुट्टन्यां मपि योषिति ।। इति विश्वः
चीनादेशां शु कव्रीहिंदे दंतौम्र
गांतरे ।। इति हैमः ।। खंजनः खंजरीटे
स्त्री सर्षपे खंजनं गतौ ।। इति हैमः ।।
शकुनिः खगे करणभेदे कौरवमातु
ले ।। इति हैमः ।। हृ अंगनं प्रांगणया
नेप्यंगनातु नितंबिनी ।। इति हैमः ।।
योनिः स्त्रीपुंसयोश्च स्याद्याकरेस्म
रमंदिरे ।। इति विश्वः ।। मार्जने शुद्धिक

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ ८ ॥ इति नांताः ॥

फाल्गुनस्त्वर्जुने मासे नक्षत्रे फाल्गुनी स्मृता ॥ इतिहैमः ॥ मानं प्रमाणे प्रस्थादौ मानः श्चित्तोन्नतौ ग्रहे ॥ इतिहैमः ॥ मालुधानो मातुलाहौ मालुधानी लतांतरे ॥ इतिविश्वः ॥ तपनोऽरुष्करे पिस्याभास्करे निरयांतरे ॥ इतिहैमः ॥ भुवनं पिष्टपे पिस्या सलिले गगने जने ॥ इतिहैमः ॥ पाठीनो गुग्गुलेद्रुमे ॥ पाठके मीनभेदे च ॥ इतिहैमः ॥ भानवोर्कहरांशवः ॥ इतिवैजयंती ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥इतिपाताः॥

॥कलापः संहतौ बर्हे कांच्यां भूषण तूणयोः॥ इति अजयः॥ गोपो ग्रामौघगो ष्ठाद्धिक् ॥ तयो बल्लवे नृपे॥इ विश्वः॥ वृषा कपिः ॥पुमान्हृछेशंकरे जातवेदसि॥इतिहेमः॥ ॥विटपः पल्लवे शृंगे विस्तारे स्तंबशाखयोः ॥इतिविश्वः॥ कच्छपी वल्लकीभेदे दुलोक्षु ॥द्रुमहृगांतरे॥इतिविश्वः॥ तपो लोकांतरेपि ॥च॥चांद्रायणादौ घर्मे च पुमान्शिशिरमा ॥घसोः॥इतिविश्वः॥ विटपो नस्त्रियां स्तंब ॥शाखा विस्तारपल्लवे॥इतिहेमः॥पुष्पं ॥विकाशआर्तवे॥धनदस्य विमाने च कु ॥सुमे नेत्ररुग्यपि॥इतिविश्वः॥ नीपः क दंब बंधूक नीलाशोकद्रुमेषु च॥इतिरुद्रः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

कपिनी सिह्लके शारवामृगे च मधुसूदने ॥ इति विश्वमेदिन्यौ ॥ कुतुपो स्त्रियां चदौहित्रे वाद्ये छागजकंबले कुशे दिनस्याष्टमांशे नासूर्ये कुतुपी पुनः ॥ इति विश्वः ॥ कल्पः शास्त्रविधौ न्याय्ये संवर्ते ब्रह्मणो दिने ॥ इति हैमः ॥ रोपो रोपण बाणयोः ॥ इति विश्वः ॥ लपो लोकांतरेपि च ॥ चांद्रायणादौ धर्मे च पुमान् शिरमाघयोः ॥ इति विश्वः ॥ कल्पः शास्त्रविधौ न्याये संवर्ते ब्रह्मणो दिने ॥ इति शाश्वतः ॥ कृपो द्रोणस्यालके स्याद्द्रोणपत्न्यां कृपी स्मृता ॥ इति विश्वः ॥ उडुपः श्चंद्रभेलयोः ॥ नपुंसके च तरणे ॥ इति हेमः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥२॥इतिपा ताः॥

१ ॥रच्चत्कपास्याज्जलौकायांडाकिन्यांना
२ ॥तुराक्षसे॥इतिहेमचंद्रः॥आवापोभांड
३ ॥वपनेपरिक्षेपालवालयोः॥इतिविश्वः
४ ॥रूपंस्वभावेसौंदर्यआलोकेपशुवृक्षयोःर
५ ॥तिमेदिनी॥

(page number in lower margin: ६)

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ इति फान्ताः ॥

१ ॥ रेफो रवर्णे पुंसि स्यात्कुत्सिते पु॥

२ ॥ नः ॥ रेफः स्यान्निंदिते क्रूरे ॥ इति विश्वः

३ ॥ शेफ औषधिभेदस्यात्दुष्कृवतेत्वग्वि

-॥ वर्धने ॥ इति हैमः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति बांताः॥

॥ कंबुः शंखे स्त्रियां पुंसि शंबूके वलये गजे ॥ इ॥इति विश्वः॥ जंबूः स्या म्रादपांतरे॥ तथा ॥सुमेरूत्तरितिद्वीपभेपि च स्त्रियां॥ इति ॥विश्वः॥ कदंबो निकुरंबे स्यान्नीपसर्ष ॥पयोः पुमान्॥ इति रुद्रः॥ कादंबः स्यात्तु ॥मान्पक्षिविशेषसांयके पि च॥ इ॥ति विश्वः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वल्क्लमोदइते ध्यक्षेसलक्षणतुरंगमे ॥
इतिहैमः॥ कुंभःस्यात्कुंभकर्णस्यसुतेवस्त्या
पतौघटे ॥राशिभेदेद्विपांगेच कुंभंत्रिवृतिग
ग्गुलौ॥इतिविश्वः॥गर्भोभ्रूणेर्भकेकुक्षौ
संधौपनसकंटके॥इतिविश्वः॥गं भुःपुंसिम
हादेवेपरमेष्ठिनिनाहीति॥इतिविश्वः॥विस्रं
भःकेलिकलहेविश्वासेप्रणयेवधे॥इतिविश्वः
दुंदुभिःपुमान्॥ वरुणेदैत्यभेयोश्च स्त्रीअक्ष
बिंदुत्रिकद्वये॥इतिरभसः॥नाभिर्मुख्यनृ
पेचक्रमध्यक्षत्रिययोःपुमान्॥ ~~इतिहैमः~~
द्वयोःप्राणिप्रतीकेस्यात्स्त्रियांकस्तूरिका
मदे॥इतिहेमचंद्रः॥सुरभिःशल्लकीमातृ
भित्सुरगोषुयाषिति॥ चंपकेचवसंतेचे
तथाजातीफलेपुमान्॥स्वर्णगंधोत्पलेक्ली

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

बं सु गंधिकां तयोस्त्रिषु ॥ इति विश्वः ॥ स्त्रियां
सामाजिके गोष्ठ्यां द्यूत मंदिरयोः सभा ॥ इ
ति रभसः ॥ वल्लभो दयिते ध्यक्षे सल्लक्षणतु
रंगमे ॥ इति केशवः ॥ नभो व्योम्नि नभामे
घश्रावणे च पतद्ग्रहे ॥ घ्राणे मृणा
लसूत्रे च वर्षासु च नभास्मृतः ॥ इ. वि.
ककुप् स्त्रियां प्रवेणी दिक् शोभायां चं
पकस्त्रजि ॥ इति हैमः ॥ ककुभो रागभेदे
पि वीणांगकेर्जुन पादपे इति रभसः ॥
रंभा कदल्यप्सरसोर्नीवेणो वारणां
तरे ॥ इति विश्वः ॥ भेक्यां पुनर्नवायां स्त्री
वर्षाभूर्दर्दुरे पुमान् ॥ इति यादवः ॥ भार्या
भेकस्य वर्षाभ्वी शृंगीस्यान्मद्गुरस्यतु ॥
शिलीगंडूपदस्यापि दुलिःस्यात्कमठस्यतु ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति चां ता:॥

	पत्र	वळ
॥नीचः॥	१	१
॥प्रपंचः॥	१	३
॥शुचिः॥	१	६
॥रुचिः॥	१	७
॥वर्चः॥	१	८
॥च॥	१	१०
॥मोचः॥	१	११
॥पिचुः॥	१	१३
॥क्रौंचः॥	१	१५
॥कचः॥	१	१६
॥संकोचः॥	१	१८
॥वीचिः॥	१	१९

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिपांताः॥

	पत्र	वळ
॥कलापः॥	१	१
॥गोपः॥ ॥	१	२
॥वृषाकपिः॥	१	३
॥विटपः॥	१	४
॥कच्छपी॥	१	६
॥लपः॥	१	७
॥पुष्पं॥	१	१०
॥नीपः॥	१	१२
॥कपिः॥	१	१४
॥कुतुपः॥	१	१५
॥कल्पः॥	१	१८
॥रोपः॥	१	१९
॥कूपः॥	१	२४
॥उडुपः॥	१	२५
॥रक्तपा॥	२	१
॥आवापः॥	२	२
॥रूपं॥	२	४

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिमांताः॥

	पत्र	वळे		पत्र	वळे
॥सूक्ष्मं॥	१	१	॥लमः॥	२	१५
॥प्रथमः॥	१	२	॥हिमं॥	२	१६
॥वाग्मी॥	१	५	॥ग्रामःपुनः॥	२	१७
॥आत्मा॥	१	६	॥द्रुमः॥	२	१८
॥पक्ष्म॥	१	७	॥कुसुमं॥	२	२०
॥वर्ष्म॥	१	८	॥नेमिः॥	२	२२
॥धाम॥	१	९	॥दाडिमः॥	२	२३
॥रश्मिः॥	१	११	॥गोलोमी॥	२	२५
॥कामः॥	१	१२	॥ऊर्मिः॥	२	२६
॥पराक्रमः॥	१	१४	॥अग्रजन्मा॥	२	२८
॥धर्मः॥	१	१६	॥सार्वभौमः॥	२	२९
॥उपक्रमः॥	१	१८	॥यमः॥	३	३
॥निगमः॥	१	२०	॥गोधूमः॥	३	६
॥नैगमः॥	१	२१	॥भीमो॥	३	७
॥रामः॥	१	२२	॥भौमः॥	३	९
॥ग्रामः॥	१	२४	॥भ्रमः॥	३	९
॥विक्रमः॥	१	२६	॥भीष्मः॥	३	१०
॥श्यामः॥	१	२८			
॥ललामं॥	२	६			
॥प्रथमः॥	२	७			
॥वामं॥	२	९			
॥यातयामः॥	२	१२			
॥यामिः॥	२	१३			

७४

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥सूक्ष्मं स्यात्कैतके ध्यामे ५ पुंस्यणात्रि
॥षु च ल्पके॥इति विश्वः॥ प्रथमस्तु भवे
॥दाशै प्रधाने पि च वाच्य। वत्॥इति हेमः
॥वाग्मी पटौ सुराचार्ये॥इति विश्वः॥ आत्मा
॥कलेवरे यत्ने स्वभावे परमात्मनि॥चित्ते
॥ध्वतौ च बुद्धौ च परव्यावर्त्तने पि च॥र
॥ति धरणिः॥ पक्ष्म सूत्रादि सूक्ष्मांशे किंजल्के
॥नेत्र लोमनि॥इति विश्वः॥ वर्ष्म देह प्रमाणे
॥त्सु सुंदरांशारालि पुस्म्र तं॥इति धरणिः॥धाम
॥रात्नौ प्रभावे च तेजो मंदिर जन्मसु॥इति
॥धरणिः॥रश्मिः पुमान्दीधितौ स्यात्पक्ष्मप्र
॥ग्रह योः पुमान्॥इति हेमः॥ कामः स्मरेच्छ
॥योः पुमान्॥रेतस्यपि निकामे च काम्यपि
॥स्यान्नपुंसकं॥इति विश्वः॥ पराक्रमः स्यात

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

तमोधांतेगुणे शोके क्लीबं नानाविधं नदे ॥ इ...

वाच्यलिंगः स्यात् ॥ इति विश्वः ॥ ग्रामः स्वरे संवसथे ग्रीष्म दुष्मर्तु भेदयोः ॥ इति विश्वः ॥ द्रुमःस्तु पादपे पारिजाते किंपुरुषे तथा ॥ इति हेमः कुसुमं स्त्रीरजो नेत्ररागयोः फलपुष्पयोः सर्व साधु समानेषु समं स्यादभिधेयवत् ॥ इति हेमः ॥ पुंल्लिंगः स्ति निशाने मिश्च कप्रांते स्त्रियामपि ॥ इति रुद्रः ॥ दाडिमस्तु त्रिलिंग स्यादेला याकरके त्रिषु ॥ इति हेमः ॥ गोलोमी श्वेतदूर्वायां स्याद्वचा भूतकेशयोः ॥ इति मेदिनी ॥ ऊर्मिस्त्री पुंसयोर्वीच्यां प्रकाशे वेगभंगयोः इति हेमः ॥ अग्रजन्माद्विजे ज्येष्ठभ्रातरि ब्रह्मणि स्मृतः ॥ इति विश्वः ॥ सार्वभौमस्तु दिङ्नागे सर्वपृथ्वीपतावपि ॥ इति विश्वः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

सामर्थ्ये विक्रमोद्योगयोरपि ॥ इति विश्वः
धर्मी स्त्रीपुण्यआचारेस्वभावोपमयोः
क्रतौ ॥ अहींसोपनिषन्न्यायेनाधनु
र्येमसोपैमे ॥ इति विश्वः ॥ उपक्रमः स्या
दुपधा चिकित्सारंभविक्रमे ॥ इति विश्वः
निगमो वाणिजे पुर्यां कटे वेदे वणिक्प
थे ॥ इति विश्वः ॥ नैगमः स्यादुपनिषद्वणि
जानागरेपि च ॥ इति विश्वः ॥ रामः पशुवि
शेषस्याज्जामदग्न्ये हलायुधे ॥ राघवे
चासितश्वेतमनोज्ञेषु तु वाच्यवत् ॥ इ
ति विश्वः ॥ ग्रामः स्वरे संवसथे दे शेराद्या
दि पूर्वके ॥ इति विश्वः ॥ विक्रमः शक्तिसं
पत्ति क्रांतिमात्रे च विक्रमः ॥ इति धरणिः
श्यामो वटे प्रयागस्य वारिदे वृद्धदारके ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥२॥इति मांसाः॥

॥पिके च कलकंठे हरितोः पुंसि स्यात्तद्वति त्रिषु॥
॥अप्रसूतांगनायां च प्रियंगावपि चोच्यते॥
॥यमुनायां स्त्रियामायां रुक्छत्रि त्विति कोषधे॥
॥नीलिकायामथ स्यामो माषषंडककालयोः॥
॥इति विश्वः॥प्रधानध्वजशृंगेषु पुंपुंड्रवा
॥वालधिलक्ष्मसु॥रूषावातिप्रभावेषु ल
॥लामं स्याल्लल्लामच्च॥इति रुद्रः॥प्रथमः
॥स्तु भवेदाद्यो प्रधानेपि च वाच्यवत्॥इति
॥विश्वः॥वामं सव्ये प्रतीपे च द्रविणे चाति
॥सुंदरे॥पयोधरे हरे कामेपि वा मामपि
॥स्त्रियां॥वामी श्रृगाली वडवा रासभी करभा
॥सु च॥इति विश्वः॥यातयामो न्यवजीर्णे
॥परिभुक्तोज्झितेपि च॥इति केशवः॥या
॥मिः कुलस्त्रीस्वस्त्रोस्त्री॥इति विश्वः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ ३ ॥ इति मांताः ॥

॥ वाग्मीपटौ सुचरा चार्ये ॥ इति विश्वः ॥
॥ सूक्ष्मं स्यात्कुलके ध्यामलपुंस्यणौ त्रिषु चा
॥ ल्पके ॥ इति विश्वः ॥ यमो न्यलिंगो यमजे
॥ नाकर्के शमने शनौ ॥ शरीर साधना
॥ पेक्ष नित्य कर्मणि संयमे ॥ इति विश्वः
॥ गोधूमो नागरंगे स्यादोषधी व्रीहि
॥ भेदयोः ॥ इति विश्वः ॥ भीमो म्लवेतसे
॥ घोरे शंभौ मध्यमपांडवे ॥ इति विश्वः ॥
॥ भौमो मंगल दैत्ययोः ॥ इति हैमः ॥ भ्रमोंबुनि
॥ र्गमे भ्रांतौ कुंद भ्रमणयोरपि ॥ इति हैमः ॥ भी
॥ ष्मो रुद्रे च गांगेयराक्षसे च भयंकरे ॥ हैमः
॥ भीमो वृकोदरे घोरे शंकरे च भयंकरे ॥
॥ इति हैमः ॥ कामः स्मरे छबयोः पुमान् ॥ रतस्य
॥ पि निकामे च काम्येपि स्यान्नपुंसकं ॥ इति हैम

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतियांता:॥

	पत्र	वळ		पत्र	वळ
॥समय:॥	१	१	॥श्रेय:॥	२	१०
॥अत्यय:॥	१	३	॥जघन्यं॥	२	१२
॥संपराय:॥	१	५	॥अंत्य:॥	२	१४
॥संस्थाय:॥	१	६	॥पसव्यं॥	२	१५
॥समुच्छ्रय:॥	१	९	॥अपसव्यं॥	२	१६
॥विषय:॥	१	१०	॥संज्ञा॥	२	१८
॥कषाय:॥	१	११	॥क्षय:॥	२	२०
॥प्रतिश्रय:॥	१	१४	॥पर्जन्य:॥	२	२१
॥प्रान्य:॥	१	१५	॥तिष्य:॥	२	२३
॥मन्यु:॥	१	१७	॥पर्याय:॥	२	२४
॥गुल्मं॥	१	१८	॥प्रत्यय:॥	२	२६
॥सत्यं॥	१	१९	॥अनुशय:॥	२	२७
॥वीर्यं॥	१	२१	॥वृषाकपायी॥	३	१
॥द्रव्यं॥	१	२२	॥अभिख्या॥	३	२
॥भाग्यं॥	१	२५	॥क्रिया॥	३	३
॥गाङ्गेय:॥	१	२६	॥छाया॥	३	५
॥पूज्य:॥	२	१	॥कृत्य:॥	३	६
॥प्रातीक्ष्य:॥	२	१	॥जन्य:॥	३	८
॥वदान्य:॥	२	३	॥वस्तव्यं॥	३	११
॥इभ्य:॥	२	४	॥अर्थ्य:॥	३	१२
॥हृद्यं॥	२	६	॥पुण्यं॥	३	१४
॥प्रिय:॥	२	७	॥रूप्यं॥	३	१५
॥शून्यं॥	२	८	॥सौम्य:॥	३	१८
			॥वय:॥	३	२०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

	पत्र	वळ
॥अव्ययः॥	३	२१
॥ड्या॥	३	२२
॥नैपथ्यः॥	३	२३
॥रथ्या॥	३	२५
॥उध्रायः॥	३	२६
॥नादेयी॥	४	२
॥शांडिल्यः॥	४	३
॥प्राकीर्यः॥	४	४
॥अभया॥	४	५
॥चांपेयः॥	४	६
॥जया॥	४	९
॥विशल्या॥	४	१२
॥सैव्यं॥	४	१४
॥जलाशयः॥	४	१५
॥द्वितीया॥	४	१७
॥आत्रेयः॥	४	१८
॥निरामयः॥	४	२०
॥कुल्यः॥	४	२१
॥वलयः॥	४	२४
॥यज्ञः॥	४	२५
॥शीर्षण्यः॥	५	२
॥पुष्पं॥	५	३
॥रोहिणेयः॥	५	५
॥सूर्यः॥	५	७

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥ इति यांताः॥

समयः शपथाचारसिद्धांतेषु तथा यि॥ई क्रियाकारे च निर्देशसंकेते कालभाषयोः॥ इति विश्वः॥ अत्ययो तिक्रमे कृच्छ्रे प्युप्ताते नाशदं डयोः॥ इति मेदिनी॥ संपरायः समीके स्यादापदुरकालयोः॥ इति मेदिनी॥ समीकं युद्धं॥ संस्त्यायः संनिवेशेच संघाते विस्तलावपि॥ इति धरणिः॥ विश्रंभः स्यात्परिचये विश्वासविप्रलंभयोः॥ इति अजयः॥ वैरोनम्पोः समुच्छ्रयः॥ इति रभसः॥ विषयो गोचरे देशे तथा जनपदेपि च॥ इति विश्वः॥ कषायो रागभेदे स्यादंगसेवविलेपने॥ निर्यासेपि कषायोप्यसुरभौ लोहितेन्यवत्॥ इति विश्वः॥ प्रतिश्रयः सभायां आश्रये॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पसव्यं वाच्यलिंगं स्यात्प्रतिकूलानुकूलयोः ॥ इति हैमः ॥ अपसव्यं त्रिलिंगं तु दक्षिणप्रतिकूलयोः ॥ इति विश्वः ॥ संज्ञानामनिगायत्र्यां च ललनारपियोषितोः ॥ अर्थस्य सूचनायां च हस्ताद्यैरपियोषिति ॥ इति रभसः ॥ क्षयो रोगांतरे वेश्मकल्पांतोपचयेषु च ॥ इति विश्वः ॥ पर्जन्यो मेघशब्देपि ध्वनदंबुदशक्रयोः ॥ इति विश्वः ॥ तिष्यः कलियुगे ऋक्षे तिष्या धात्री च कीर्त्यते ॥ इति धरणिः ॥ पर्यायस्तु प्रकारे स्यान्निर्माणे वसरे क्रमः ॥ इति विश्वः प्रत्ययः शपथे रंध्रे विश्वासाचारहेतुषु ॥ इति विश्वः ॥ भवेदनुशयो द्वेषपश्चात्तापानुबंधयोः ॥ इति हैमचंद्रः ॥ छ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पसव्यं वाच्यलिंगं स्यात्प्रतिकूलानुकूलयोः॥ इति हैमः॥ अपसव्यं त्रिलिंगं तु दक्षिणप्रतिकूलयोः॥ इति विश्वः॥ संज्ञानाम निगायत्र्यां चलननार्यपि योषितोः॥ अर्थस्य सूचनायां च हस्ताद्यैरपि योषिति॥ इति शाश्वतः॥ क्षयो रोगांतरे वेश्मकल्पांतोपचयेषु च॥ इति विश्वः॥ पर्जन्यो मेघशब्देपि ध्वनदंबुदशक्रयोः॥ इति विश्वः॥ तिष्यः कलियुगे ऋक्षे तिष्या धात्री च कीर्त्यते॥ इति धरणिः॥ पर्यायस्तु प्रकारे स्यान्निर्माणे वसरे क्रमः॥ इति विश्वः॥ प्रत्ययः शपथे रंध्रे विश्वासाचारहेतुषु॥ इति विश्वः॥ भवेदनुशयो द्वेषे पश्चात्तापानुबंधयोः॥ इति हेमचंद्रः॥ छ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

भ्युपगमेषु च ॥ इति विश्वः ॥ प्राल्यः श्चानशानेम्नसौ प्रायो बाहुल्यतुल्ययोः ॥ इति विश्वः ॥ मन्युः पुमान्क्रुधि दैन्ये शोके यज्ञे च संगरे ॥ इति विश्वः ॥ गुह्यं रहस्युपस्थे च गुह्यः कमठदंभयोः ॥ इति विश्वः ॥ सत्यं कृते च शपथे तथ्ये च त्रिषु तद्वति ॥ इति धरणिः ॥ वीर्यं प्रभावे शुक्रे च तेजःसामर्थ्ययोरपि ॥ इति केशवः ॥ द्रव्यं स्याद्द्रविणे भव्ये पृथिव्यादौ च पित्तले ॥ भेषजे च विलेपजतुद्रुमविशेषयोः ॥ इति विश्वः भाग्यं शुभालकविधौ भाग्यं स्याच्छुभाशुभकर्मणि ॥ इति विश्वः ॥ गांगेयः स्यात्पुमान्भीष्मे क्लीबं स्वर्णकसेरुणोः ॥ इति विश्वः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पूज्यः श्वशुरवंद्ययोः॥इति हैमः॥प्रती॥क्ष्यः प्रतिपाल्ये स्यात्पूज्ये चेति हैमः॥वदान्यो दानशौडे स्यात् चारुवादिनि॥वाच्यवत्॥इति विश्वः॥इभ्यो धनव॥तीभ्यात्तु करेण्वां सल्लकीतरौ॥इति है॥मचंद्रः॥हृद्यं धवलजीरे च हृत्प्रियेहृ॥द्वेपि च॥इति विश्वः॥प्रियो वृष्ट्यो ष॥घे हृद्ये धवे॥इति हैमः॥ शून्यं बिंदौ चदु॥र्जने॥शून्या तु नलिकाख्या ता॥इति हैमः श्रेयो मुक्तौ शुभे धर्मे ति प्रशस्ते तु वा॥च्यवत्॥श्रेयसी करिपिप्पल्योमभ॥यापाठयोरपि॥इति विश्वमेदिन्यौ॥ज॥घन्यं हेमनि क्लीबं चरमे गर्हिते पि च॥इति हैमः॥अंत्यः स्वंतमभेवे धमे॥इति हैमः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥३॥इतियांता:॥

॥वृषाकपायी श्री गौरी वरीती वंति कासु
॥च॥इहैमः॥अभिख्याचभिधाने स्याछो
॥भायांचयशस्यपि॥इतिहेमचंद्रः॥क्रिया
॥कर्मणि चेष्टायां करण संप्रधारणे॥इ
॥तिविश्वः॥छायास्याशतपाभावेप्रतिबिं
॥बार्कयोषितोः॥इतिविश्वः॥कृसोवि
॥द्विषिकार्यं च कृसा क्रियादिवौकसोः॥
॥इतिरभसः॥जननी जनयित्रोश्च जघन्यो
॥निर्वीद युद्धयोः॥इतिधरणिः॥जघन्यं
॥चरमे शिश्ने जघन्यं गर्हितेन्यवत्॥
॥इतिविश्वः॥वक्तव्यं कुत्सितेहीने वचनोर्हे
॥च वाच्यवत्॥इति शाश्वतः॥ अर्थ्यो
॥शिलासु जतुन्यर्थ्यो बुधे न्यायोन्येप्यतु

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

सस्वक्तीवसुसीर स्यात्सवाहृत्पुनरन्य
वत् ॥ इति विश्वः ॥ जलाशयो जलाधा
रि स्यादुशीरे न्यलिंगकः ॥ इति हैमः
द्वितीया तिथिगेहिन्यां द्वितीयः पूरणे
द्वयोः ॥ इति हैमचंद्रः ॥ आत्रेयामुनिरा
त्रेयी पुष्पवत्यां सरिद्भिदि ॥ इति हैमः
निरामयस्तु पुंसि स्यादेडके विगताम
ये ॥ इति विश्वः ॥ कुल्यः कुलोद्भवे मा
न्ये कुल्या स्यान्निहितेऽपि च ॥ कु
ल्यं स्यात्कीकसे पसृष्टे कुल्या तु जी
वंतिकौषधे ॥ इति विश्वः ॥ वलयः
कंठरोगे नाकंकणे पुंनपुंसके ॥ हैमः
यज्ञस्यादात्मनि मखे नारायणहुताशयोः ॥
इति हैमः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

वाच्यंवत्॥ इतिविश्वः॥ पुण्यंत्रिषुमनोज्ञे
स्यात्क्लीबंसुकृतधर्मयोः॥इतिविश्वः॥
रूप्यंस्यात्सुंदरे त्रिषु अहतस्वर्णरजते
रजते च नपुंसकं॥ इति विश्वः॥ वदान्योदा
त्तवाग्मिनोः॥ इति अजयः॥ सौम्योबुधे
मनोज्ञे चानुग्रे सोमदैवते॥ इति विश्वः॥
वयः पक्षिणि बाल्यादौ वयो यौवनमात्र
के॥ इति विश्वः॥ अन्या योस्त्री शब्दभेदे ना
विष्णौ निर्व्यये त्रिषु॥ इति विश्वः॥ ज्यामौ
र्वीज्या वसुंधरा॥ इति शाश्वतः॥ नेपथ्यो
गृहमात्रे च वेशो वेश्यागृहे पि च॥ इति
हैमः॥ रथ्या तु रथसंघाते प्रतोल्यां पथि
चत्वरे॥ इति हैमः॥ आरोहे दैर्घ्य उच्छ्रा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ ८ ॥ इति योताः

॥ यः स्त्रीकप्यां मानभिघपि ॥ आरोहणेगजारोहे ॥ इति हैमः ॥ नादेयी नागरंगे स्याज्जपायां जलवेतसे ॥ इति रभसः ॥ शांडिल्यः ॥ पावकांतरे ॥ विदे मुनौ च ॥ इति हैमः ॥ प्रकीर्यः पूतिकरजे विप्रकीर्ये च वाच्यवत् ॥ इति हैमः ॥ अभया स्त्री हरीतक्यामुशीरे च नपुंसके ॥ निर्भये वाच्यलिंगः स्यात् ॥ इति रुद्रः ॥ चांपेयः श्चंपके स्वर्णकिंजल्के नागकेसरे ॥ इति विश्वः ॥ जया जयंतीतिथिभित्तथ्योमा तत्सखीषु च ॥ अग्निमंथे नाजयंते विजये नायुधिष्ठिरे ॥ इति विश्वः ॥ विशल्याग्निशिखादंतीगुडूची त्रिपुटासु च ॥ इति विश्वः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरांताः॥

	पत्र	वळ		पत्र	वळ
॥स्फारः॥	१	१	॥हिंस्रा॥	२	५
॥म्हरिः॥	१	२	॥दिगंबरः॥	२	८
॥वक्रः॥	१	३	॥क्रूरः पुनः॥	२	१०
॥चराचरं॥	१	४	॥क्षुद्रः॥	२	१२
॥क्रूरः॥	१	५	॥चारुः॥	२	१५
॥कठोरः॥	१	६	॥पवित्रं॥	२	१७
॥आर्द्री॥	१	७	॥अग्र्यं॥	२	१९
॥प्रत्री॥	१	८	॥मात्रं॥	२	२३
॥तंत्रं॥	१	९	॥पुरुः॥	२	२५
॥वारः॥	१	१३	॥परिकरः॥	३	१
॥गुरुः॥	१	१५	॥तारः॥	३	३
॥पयोधरः॥	१	१७	॥शारः॥	३	७
॥वृत्रः॥	१	१९	॥मत्रः॥	३	८
॥करः॥	१	२०	॥स्वरुः॥	३	११
॥प्रदरः॥	१	२२	॥आडंबरः॥	३	१३
॥अस्त्रः॥	१	२३	॥परिवारः॥	३	१५
॥कूबरः॥	१	२४	॥प्रतीहारः	३	१६
॥राः॥	१	२७	॥बभ्रुः॥	३	१७
॥उदारः॥	२	१	॥सारः॥	३	१९
॥इश्वरः॥	२	२	॥दुरोदरः	३	२०
॥सूत्रं॥	२	४	॥कांतारः	३	२१
॥भीरुः॥	२	४	॥मत्सरा	३	२३
			॥वरः॥	३	२५
			॥करीरः	४	१
			॥प्रतिसरः	४	३
			॥हरिः॥	४	६

(८४)

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

	पत्र	वळ
॥यात्रा॥	४	१०
॥धात्री॥	४	१२
॥मात्रा॥	४	१४
॥चित्रा॥	४	१६
॥कलत्रं॥	४	२३
॥पात्रं॥	४	२४
॥पत्रं॥	५	१
॥शास्त्रं॥	५	२
॥नेत्रं॥	५	४
॥पोत्रं॥	५	६
॥क्षेत्रं॥	५	८
॥सूत्रं॥	५	९
॥अजिरं॥	५	१०
॥अंबरं॥	५	१२
॥चक्रः॥	५	१३
॥म्हरिः॥	५	१६
॥चेद्रः॥	५	१८
॥गह्वरः॥	५	२०
॥गोपुरं॥	५	२१
॥उपह्वरं॥	५	२२
॥पुरं॥	५	२३
॥मंदिरं॥	५	२५
॥दरः॥	६	१
॥वज्रं॥	६	२
॥तंत्रं॥	६	५
॥औसीरं॥	६	९
॥पुष्करं॥	६	१०
॥नागरं॥	६	१४
॥गौरः॥	६	१५
॥आविष्करः	६	१७
॥जठरं॥	६	१८
॥अधरः॥	६	२०
॥उत्तरं॥	६	२१
॥परः॥	६	२३
॥मधुरं॥	६	२५
॥शुभ्रं॥	६	२६
॥विहारी॥	६	२७
॥पारी॥	६	१
॥चर्चरी॥	७	२
॥होरा॥	७	३
॥कोद्दारः॥	७	४
॥क्षुरः॥	७	५
॥पूरः॥	७	६
॥रुधिरः॥	७	८
॥पिंजरः॥	७	९
॥स्थिरा॥	७	११
॥वप्रः॥	७	१२
॥मंदिरः॥	७	१४
॥गोत्रं॥	७	१५
॥दरः॥	७	१७
॥गह्वरं॥	७	१८
॥अंकुरः॥	७	१९
॥शिखरः॥	७	२०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरांता॥

	पत्र	वळ		पत्र	वळ
॥अंघ्रिः॥	७	२२	॥शिरः॥	९	१
॥सारःपुनः॥	७	२३	॥अध्वरः॥	९	२
॥दारुः॥	७	२५	॥कूबरः॥	९	४
॥उदुंबरः॥	७	२६	॥शारः॥	९	५
॥जंबीरः॥	७	२८	॥केदारः॥	९	६
॥केसरः॥	८	१	॥क्षेत्रं॥	९	८
॥पारिभद्रः॥	८	३	॥अंगारः॥	९	९
॥सावरः॥	८	५	॥भद्रः॥	९	११
॥शाबरी॥	८	६	॥स्वरः॥	९	१५
॥पुरं॥	८	९	॥सिंदूरः॥	९	१९
॥सर्वतोभद्रा	८	१०	॥अमरः॥	९	२३
॥आरुष्करः॥	८	११	॥निर्जरः॥	९	२४
॥गायत्री॥	८	१३	॥सुरा॥	९	२७
॥खदिरी॥	८	१४	॥केसरी॥	१०	३
॥पारिभद्रः॥	८	१५	॥व्याघ्रः॥	१०	५
॥शक्रः॥	८	१६	॥सीरः॥	१०	७
॥करवीरः॥	८	१८	॥शारः॥	१०	७
॥क्रकरः॥	८	२०	॥शंबरः॥	१०	८
॥कटंभरा	८	२३	॥चामरं॥	१०	१०
॥वज्रःपुनः॥	८	२४	॥गृध्रः॥	१०	१२
॥क्षुरः॥	८	२५	॥भृंगारिः॥	१०	१४
॥मयूरः॥	८	२७	॥भ्रमरः॥	१०	१५
॥गात्रं॥	१०	२९	॥गौरी॥	१०	१६
			॥सैरंध्री	१०	२२
			॥वल्लुरा॥	१०	२३

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥शंबर॥	११	१
॥द्वैमातुरः॥	११	२
॥इंद्रः॥	११	३
॥अभ्रं॥	११	५
॥मिहिरः॥	११	६
॥वासरः॥	११	७
॥शुक्रः॥	११	८
॥कद्रुः॥	११	१०
॥कर्बुरं॥	११	११
॥सुषिरः॥	११	१३
॥कुमारः॥	११	१४
॥शृंगारः॥	११	१५
॥रौद्रः॥	११	१७
॥उग्रः॥	११	१८
॥कुंजरः॥	११	२०
॥अजगरः॥	११	२१
॥पारावारः॥	११	२२
॥निषद्वरः॥	११	२४
॥तरिः॥	११	२५
॥मकरः॥	११	२६
॥दर्दुरः॥	११	२९
॥शतपत्रः॥	११	३०
॥पुष्करं॥	११	३१
॥केसरं पुनः॥	१२	१

87

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्फारः स्यात्करकादीनां बुद्बुदे विपुलेपि च॥ इति हेमचंद्रः॥ भूरि स्यात्प्रचुरे स्वर्णे॥ इति हेमः॥ वक्रः॥ कुटिल क्रूर भौमयोः॥ इति हैमः॥ चराचरं जंगमे स्यादंगविष्ट पयोरपि इति हैमः॥ क्रूरा नृशंसघोरो॥ कठिना इति हैमः॥ कठोरो पूर्णे कठिनो इति हैमः॥ आर्द्रा नक्षत्रभेदे स्यात्स्त्रियां क्लिन्ने भिधेयवत्॥ इति हैमः॥ पत्री श्येने रथकांडशरे च रथिकाद्रिषु॥ इति विश्वः॥ तंत्रं कुटुंब कृत्ये स्यात्सिद्धांते चौषधोत्तमे॥ प्रधाने तंतुवाये च शास्त्रभेदे परिच्छदे॥ श्रुतिशाखांतरे हेतावुभयार्थ प्रयोजने॥ इति रुद्रः॥ वारः सूर्यादिदिवसे वारो वसरवृंदयोः॥ कुब्जवृक्षे हरे वारो वारं मद्यस्य भाजने इ॰वि

कामात्रवस्ययोः॥ इति हेमचन्द्रः॥ चारु॥
र्बृहस्पतौ पुंसि शोभने त्वभिधेयवत्॥
इति विश्वः॥ पवित्रं तु मेध्ये ताम्रे कुशे॥
जले॥ अर्घोपकरणे चापि पवि॥
त्रा तु नदीमता॥ इति हैमः॥ अग्रं पुर
स्तादुपरि परिमाणे बलस्य च॥ आलं
बने समूहे च प्रोक्तिच स्यान्नपुंसकं॥
अधिके च प्रधाने च प्रथमे चाभि॥
धेयवत्॥ इति हैमः॥ मात्रं त्ववधृतौ
स्वार्थे कार्त्स्न्ये कात्स्न्ये परिच्छदे॥ अक्षरा
वयवे द्रव्यमाने ल्पे कर्णभूषणे॥ इति
हैमः॥ पुरुः श्राज्ये भिधेयवत्॥ पुंसि
स्याद्देवलोके च नृपभेदपरागयोः॥
इति हैमः॥

७

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

गुरुः स्त्रीलिंग्यां महति दुर्जरे लघुनोरपि ॥
पुमान्निषेकादिकरे पित्रादौ सुरमंत्रि
णि ॥ इति विश्वः ॥ पयोधरः कोशकारे नारि
केले स्तने पि च ॥ कसेरूमेघयोः पुंसि
इति विश्वः ॥ वृत्रारिपौ घने ध्वांते शैल
भेदे च दानवे ॥ इति केशवः ॥ करो वर्षोप
ले रश्मौ पाणौ प्रत्यायशुंडयोः ॥ इति हैमः ॥
ग्रहरोरोगभेदे स्याद्धिसारेशरभंगयोः
इति विश्वः ॥ अस्त्रः कोणे कचे पुंसि क्ली
ब मश्रुणि शोणिते ॥ इति विश्वः ॥ लूब
रोऽश्मश्रुपुरुषे प्रो छाश्चे गमधेपि च
पुरुषे व्यंजनस्यके स्यात्कषायरसेपि ॥
च ॥ इति विश्वः ॥ राः पुंसि स्वर्णवित्तयोः ॥ इति है

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरोताः॥२॥

॥उदारोदात्तमहतोर्दक्षिणेप्यभिधेयवत्॥
॥इतिविश्वः॥ ईश्वरोन्मथेरांभोनाथेस्या॥
॥मिनिबाच्यावत्॥इतिविश्वमेदिन्यौ॥
॥सूत्रंतंतुव्यवस्थयोः॥इतिविश्वः॥नी॥
॥रूरार्तेत्रिलिंगः स्याद्वरयोषितिसान॥
॥ला॥इतिहैमः॥हिंस्राकाकादनी॥
॥मांस्योस्त्रियांस्यात्घातुकेन्यव॥
॥त्॥इतिविश्वमेदिन्यौ॥दिगंबरःस्या॥
॥त्क्षपणेध्वनेतमसिशंकरे॥इतिहै॥
॥मचंद्रः॥निंकुरौ क्रूरस्तु कठिनेघो॥
॥रेनृशंसेप्यभिधेयवत्॥इतिविश्वः॥
॥क्षुद्रोदरिद्रेकृपणेनिकृष्टेल्पनृशंस॥
॥योः॥क्षुद्राव्याघ्रीनटीव्यंगाबृहतीस॥
॥रघासुच॥चांगेरिकायांहिंस्रायांमक्षि॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरांता॥३॥

॥भवेद्दारिकरो भ्रांते पर्यंकपरिवारयोः॥ ॥प्रगाढे गात्रिकाबंधे विवेकारंभयोरपि॥ इतिविश्वः॥ तारो मुक्तादिसंशुद्धौ तरणे शुद्धमौक्तिके॥ तारं च रजतेप्युच्चस्वरे प्यन्यवदीरितं॥ अक्षाक्षिमध्ययोस्तारा सुग्रीवगुरुयोषितोः॥ इति विश्वः॥ तारः स्याद्धवले वाच्यलिंगपुंसि समीरणे॥ इतिशाश्वतः॥ मंत्रो वेदविशेषे स्याद्देवादीनां च साधने॥ गुह्यवादेपि च पुमान्॥ इति विश्वः॥ स्वरुः पुंसि यूपखंडे भिदुरेप्यध्वरे शरे॥ इति विश्वः॥ यूपखंडो नाम॥ यूपे तक्षमाणे प्रथमं पतितशकलं॥ आडंबरः

CC-0. In Public Domain Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मात्रा कर्णविभूषायां वित्ते माने परि
च्छेदे ॥ अक्षरावयवे स्वल्पे क्लीबं कार्त्स्न्ये
ऽवधारणे ॥ इति विश्वः ॥ चित्राखुपर्णी
गोडुंबासुभद्रारतिकासु च ॥ मायायां
सर्पनक्रादिनदीभेदेषु च स्त्रियां ॥ ति
लकालेख्ययोः क्लीबं कर्बूरान्दुतयोर
पि ॥ लघुत्रुयो र्वाच्यलिंगं चित्री झि
ल्यां नपुंसकं ॥ गोस्तने वस्त्रभेदे चले
ख्यालिखनभेदयोः ॥ इति हेमचंद्रः ॥ दु
र्गस्थानेन्न्तपादीनां कलत्रं श्रोणिभा
र्ययोः ॥ इति रभसः ॥ पात्रं तु भाजने यो
ग्यपात्रं तीरद्वयांतरे ॥ पात्रं स्रुवादौ
पर्णे च राजमंत्रिणि चेष्यते ॥ इ० वि०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

समारंभे गजर्वितयौ तूर्ययोः॥ इति विश्वः॥ परिवारः परिकरे जने खङ्गकोशेऽपरिच्छदे॥ इति विश्वः॥ प्रतीहारो द्वारि द्वास्थे द्वास्थिलायां च योषिति॥ इति विश्वः॥ बभ्रुर्विशाले नकुले कृशानौपि अजे मुनौ॥ ईशूलिनि पिंगले चेति॥ इति विश्वः॥ सारो बले स्थिरांशे च न्याय्ये पुंसि जले धने॥ इति हेमः॥ दुरोदरो द्यूतकारे द्यूताक्षपणयोः पुमान्॥ इति हेमचन्द्रः॥ कांतारोऽस्त्री महारण्ये बिले दुर्गमवर्त्मनि॥ इति विश्वः॥ मत्सरा माक्षिकायां स्त्री मात्सर्ये क्रोधयोः पुमान्॥ असह्य परसंपत्तौ कृपणे चाभिधेयवत्॥ इति केशवः॥ वरो जामातरि वृत्तौ देवतादेरभीप्सिते॥ इ॰ वि

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरोता:॥४॥

॥वस्रां कुरेकरीरोस्त्री वृक्षभिद्घटयोः पु
॥मान्॥ करीराचीरिकायां च दंतमूलेच
॥दंतिनां॥ इतिविश्वः॥ मेबघ्रातिसेरोमेत्रभे
॥दे माल्ये चक्रं कणे॥ व्रण शुद्धो चन्हेष्टे
॥पुंसि न स्त्री तु मंडले॥ आरक्षे कर स्तूत्रे
॥च नियोज्येत्वन्यलिंगकः॥ इतिविश्वः॥ ह
॥रिर्वातार्कचंद्रेंद्रयमोपेंद्रमरीचिषु॥
॥सिंहे च कपि भेकाहि शुकलोकांत
॥रेषु च॥ हरिर्वाच्यवद्धारक्यां तो हरि
॥कपिशवर्णयोः॥ इतिविश्वः॥ यात्रा
॥तु यापनोपायेगतोद्वाचनोत्सवे॥
॥इतिविश्वः॥ धात्रीजनन्यामलकीवसु
॥मत्युपमातृषु॥ इतिविश्वः॥ ध॥ ध॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरां ता॥ध्य॥

॥पत्रं स्त्रुवा सैस्त्रते तु वाहने पर्णे पक्षे
॥चशारपक्षिणाः॥इतिविश्वः॥शा स्त्रं लोहा
॥स्त्रयोः क्लीबं छुरिकायां च योषिति॥
॥इतिविश्वः॥ नेत्रं मथिगुणे वस्त्रभेदे मू
॥लेद्रुमस्य च॥रथे चक्षुषि नद्यां च ने
॥त्रीनाड्यां च योषिति॥इतिविश्वः॥पोत्रं
॥वस्त्रे मुखाग्रे च शूकरस्य हलस्य च॥
॥इतिविश्वः॥क्षेत्रं शरीके दारे सिद्धस्थान
॥कलत्रयोः॥इतिविश्वः॥सत्रं यज्ञे सदा ता
॥छादनारण्यकैतवे॥इतिरभसः॥अजिरं
॥प्रांगणे वाते विषये दर्दुरे तनौ॥इतिकेश
॥वः॥अंबरं वाससि व्योम्नि कार्पा च सु
॥गंधिके॥इतिविश्वः॥चक्रः काके पुमान् को

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नागरं मुस्तके शुंठ्यां विश्वे नगरो स्त्रवे ।। इ. है.
गौरः पीतेरुणे श्वेते विशुद्धे चाभिधेयवत् ।।
नाश्वेतसर्षपे चंद्रे नद्योः पस्तकेसरे ।। इति
विश्वः ।। आविष्कारो व्रणकृति त्रिषु भल्ला
तके पुमान् ।। इति केशवः ।। जठरं न स्त्रियां
कुक्षौ बद्धकर्कशटयोस्त्रिषु ।। इति विश्वः
अधरस्तु पुमानोष्ठे हीनूर्ध्वेपि वाच्यवत् ।।
इति हेमचंद्रः ।। उत्तरं प्रतिवाक्ये स्यादूर्ध्वो
दीच्योत्तमेन्यवत् ।। उत्तरस्तु विराटस्यतने
ये दिशि चोत्तरा ।। इति विश्वः ।। परः श्रेष्ठाविदू
रान्योत्तरे क्लीबं तु केवले ।। इति विश्वः ।।
मधुरं रसवत्स्वादु प्रियेषु मधुरोन्यवत् ।। इति
विश्वः ।। शुभ्रं स्यादभ्रके क्लीबमुद्दीप्तशुक्लयोः
त्रिषु ।। इति हेमचंद्रः ।। विदारी शाकपर्ण्यां
च रोगभेदेक्षुगंधयोः ।। इति केशवः ।। छ

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

क्लीबं सैन्यरथांगयोः॥ राष्ट्रे दरांतरे कुंभकारोपकरणास्त्रयोः॥ जलावर्तेपि च क्रः स्यात् इति विश्वः॥ भूरिर्ना वासुदेवे च हरे च परमेष्ठिनि॥ नपुंसकं सुवर्णे च प्राज्ये स्याद्वाच्यलिंगकः॥ इति विश्वः॥ चंद्रः कर्पूरकांपिल्लसुधांशुस्वर्णचारुषु॥ इति विश्वः गह्वरस्तु गुहा दंभ निकुंज गहनेष्वपि॥ इति विश्वः॥ गोपुरं द्वारि पूर्द्वारि कैवर्तेमुस्तकेपि च॥ इति विश्वः॥ उपह्वरः समीपे स्यादेकांते च नपुंसकं॥ इति विश्वः॥ पुरं शरीरमित्याहुर्गृहोपरिगृहं पुरं॥ पुरो गुग्गुलुराख्यातो नगरेपि पुरं पुरी॥ इति धरणिः॥ मंदिरं नगरे क्लीबं ना तु स्यान्मकरालये॥ इति वैजयंती॥ राष्ट्रं स्यादुपवर्तने॥ उपद्रवे क्लीबमाहुः॥ इ॰ वि॰

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरोताः॥६॥

॥दरोस्त्रीसाध्वसे गर्ते कंदरे तु दरी स्मृता॥इति॥विश्वः॥वक्त्रस्याद्दालके धात्र्यां क्लीबं योगांतरे पुमान्॥वक्त्रास्तु ह्यांगुडूच्यां च वक्त्री स्नुह्यंतरे स्मृता॥दंभोलौ हीरकेप्यस्त्री॥इति विश्वः॥तंत्रं कुटुंबकृत्ये स्यात्सिद्धांते चौषधोत्तमे॥प्रधाने तंतुवाये च॥शास्त्रभेदे परिच्छदे॥श्रुतिशाखांतरे हेतौ॥उभयार्थप्रयोजने॥इति कर्तव्यतायां च॥इति हेमचंद्रः॥औसीरं चामरे दंडे औसीरं स्वापपीठयोः॥इति अजयः॥पुष्करं पंकजे॥व्योम्नि पयः करिकराग्रयोः॥औषधीद्वीपविहगतीर्थरागोरगांतरे॥पुष्करं तूर्यवक्त्रे च कांडखड्गफलेपि च॥इति विश्वः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरंताः॥७॥

१ ॥कर्करीपूरयोः पारी पादरज्ज्वां च हस्तिनः॥इ॰वि॰

२॥चर्चरी गीतभेदे च केशाभित्कररायोः॥इ॰वि॰

३॥होरा तु लग्नराश्यर्द्धे रेखाशास्त्रभिदोरपि॥इ॰मे॰

४॥कोट्टारो नागरे कूपे पुष्करिण्याश्च पाटके

५॥टके॥इतिरभसः॥ क्षुरः स्याच्छेदनद्रव्ये को

६॥किलाक्षे च गोक्षुरे॥इतिविश्वः॥ पूरो जल

७॥लप्रवाहे स्याद्ध्वणमंशुद्धिकोरवाद्ययोः

८॥इतिरभसः॥ रुधिरोंगारके पुंसि क्लीबं तु कुं

९॥कुमास्त्रजो॥इतिहेमः पिंजरो श्वांतरेपी

१०॥ते क्लीबं स्वर्णे च पीतके॥इतिकेशवः॥

११॥स्थिरा भूशालिपर्ण्योर्ना रात्रौ मोक्षे बके

१२॥त्रिषु॥इतिविश्वः॥ वप्रः स्यावरणे वृंदे

१३॥प्राकारे मूलबंधने॥इतिधरणीः॥

१४॥मंदिरो मकरावासे मंदिरं नगरे गृहे स्मृतं॥हेमः

/१०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

म्बाद्रं दंत धावने ॥ इति विश्वः ॥ पारिभद्रस्तुनि
म्बाद्रौ मंदारे देवदारुणि ॥ इति हैमः ॥ राकः
पुमान्देवराजे कुटजार्जुन भूरुहोः ॥
इति विश्वः ॥ करवीरः कृपाणेस्याद्दैत्यभे
देश्वमारयोः ॥ करवीर्यदिति श्रेष्ठागवीपु
त्रवतीषु च ॥ इति विश्वः ॥ क्रकरः करीर
वृक्षे दीने क्रकचे च पक्षिभेदे च ॥ इति
विश्वः ॥ जंबीरः प्रस्थपुष्पेस्यात्तथादं
तशठद्रुमे इति हैमः ॥ कटंभरा प्रसारण्यां
रोहिण्यां राजयोषिति ॥ इति हैमः ॥ वभ्रो
स्त्री वप्रके व्यूहनिधि संख्यांतरें बुजे
इति हैमः ॥ क्षुरस्याछेदनद्रव्ये कोकिला
क्षे च गोक्षुरे ॥ इति विश्वः ॥ मयूरो नी
लकंठेपिस्यान्मयूरशिखौषधौरभसः

KKSU LIBRARY
RAMTEK
441106
M-1785
Dist. Nagpur

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ गोत्रं क्षेत्रेन्वये छत्रे संभाव्ये बोधवर्त्मनोः ॥ वने नाम्नि च गोत्रा द्रौ गोत्रा भुवि गवां गणे ॥ इति हैमः ॥ दरो स्त्री साध्वसे गर्ते कंदरे तु दरी स्मृता ॥ इति हैमः ॥ गह्वरं बिलदंभयोः ॥ इति शाश्वतः ॥ अंकुरो रोम्णि सलिले रुधिरे भिनवो[illegible]द्रुमे ॥ इति हैमः ॥ शिखरी स्त्री द्रुमार्ये स्यां चाद्रिशृंग पुलकाग्रयोः ॥ इति विश्वः ॥ अंघ्रिर्नी पादमूलयोः ॥ इति हैमः ॥ सारो बले मज्जनि च स्थिरांशे न्याय्ये च नीरे च धने च सारं ॥ इति विश्वः ॥ दारुः स्यात्पुत्तले काष्ठे देवदारौ नपुंसके ॥ इति विश्वः ॥ उदुंबरस्तु देहल्यां वृक्षभेदे च पिंडके ॥ कुष्ठभेदेपि च पुमांस्ताम्रेपि स्यान्नपुंसकं ॥ इति विश्वः ॥ जंबीरः प्रस्थपुष्पे स्यात्तथा दंतशठद्रुमे ॥ इति विश्वः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरंताः॥८॥

केसरो नागकेसरे॥ तुरंग सिंहयोः स्कंधकेशेषु बकुलद्रुमे॥ पुंन्नाग पुष्पकिंजल्के॥इ लिविश्वः॥ पारिभ द्रो निंबतरौ मंदारे देवदारुणि॥इति केशवः॥ सावराख्यापराधे च लोध्रेपा पे च पठ्यते॥इति अजयः॥ शावरी शुक शिंब्यां स्यात् पुंसि पापापराधयोः॥ लोध्रेव स्य करे पुंसि कार्तिकेयगणाधिपे॥इति रभसः॥ पुरं पाटलिपुत्रे गेगुग्गुलौ लुपुमा नयं॥इति रभसः॥ निंबनासर्वतोभद्रा गंभारी नटयोषितोः॥रभसः॥ आरुष्करो व्रणकृति त्रिषु भल्लातके पुमान्॥इ तिरभसः॥ गायत्री त्रिपदा देवी छंदोभिः खदि रेषु च॥इति हैमः॥ खदिरी शाकभेदे स्त्री नाचं

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिरांताः॥१॥

॥शिरः प्रधाने सेनाग्रे शिखरे मस्त
केपि च ॥इतिहैमः॥ अध्वरः सावधा
ने स्याद्वसुभेदे क्रतौ पुमान् ॥इतिहैमः
॥ कूबरस्त्रिषु चारे ना कुतुके स्त्रीयुगं
धरे ॥इति हैमः॥ शरस्तु तेजने बाणद
ध्यग्रे ना शरं जले ॥इतिमेदिनी॥ केदा
रो द्रौ शिवक्षेत्रे भूमिभेदालवालयोः
॥इतिविश्वः॥ क्षेत्रं शरीरकेदार सिद्धस्था
नकलत्रयोः॥ इतिविश्वः॥ अंगारमु
ल्मुके न स्त्री पुल्लिंगस्तु महीसुते
॥इतिविश्वः॥ भद्रः शिवे खंजरीटे वृष
भे तु कदंबके॥ करिजातिविशेषे ना
क्लीबं मंगलमुस्तयोः॥ कांचने च
स्त्रियां रास्ना कृष्ण व्योम नदीषु च॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

शृंगारि झिल्लिकायां च कनकालौ पुनः पुमान्॥ इति हेमः॥ भ्रमरः कामुकेष्टंग॥ इति विश्वः॥ गौरी त्वसंजातरजः कन्याशंकरभार्ययोः॥ रचनीरजनीपिंगाप्रियंगुवसुधासु च॥ आपगायाविशेषपियादसां पलियाषिलि॥ इति विश्वः॥ च तुःषष्टिकलाभिज्ञा शीलरूपादिसेविनी॥ प्रसादनोपचारज्ञा सैरंध्री लिप्रकीर्त्तिता॥ इति निघंटः॥ वल्गु रात्रिषु संशुष्कमांसशूकरमांसयोः इति विश्वः॥ गात्रं गजाग्रजंघादिभागे ष्वंगे कलेवरे॥ इति मेदिनी॥ घ

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

।।तिथिभेदे प्रसारिण्यां कटूफलोनं तयोरपि ।। त्रिषु श्रेष्ठे च साधौ च नपुं करणांतरे ।। इति विश्वः ।। खरोरक्षोंतरे तीक्ष्णेदु स्पर्शे रासभेपि च ।। इति हेमचंद्रः ।। सिंदूरो रुरु भेदे स्यात् सिंदूरं रक्तचूर्णके ।। इति हैमः ।। उदुंबरस्तु देहल्यां वृक्षभेदे च चंपपके ।। तथैव कुष्ठभेदेपि ताम्रेपि स्यान्नपुंसकं ।। इति विश्वः ।। अमरः स्त्रिदशेष्वस्थि संहारे कुलिशद्रुमे ।। इति हैमः ।। निर्जरः स्यात् सुमानदेवे जरायते च वाच्यवत् ।। निर्जरा तु गुडूच्यां च तालपर्ण्यामपि स्त्रियां इति हेमचंद्रः ।। सुराचकषमद्ययोः ।। पुंल्लिंगः स्त्रिदिवेशे स्यात् ।। इति हैमः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥खदिरा शाकभेदे स्त्री ना चंद्रे दंतधा
॥वने॥ इति विश्वः॥ भद्रः स्यान्मंगले हेम्नि
॥मुस्ताके करणांतरे॥ इति रुद्रः॥ के
॥सरी तूरगे सिंहे पुंनागे नागकेसरे
॥इति हेमचंद्रः॥ व्याघ्रः स्यात्पुंसि शा
॥र्दूले रक्तैरंड करंजयोः॥ इति विश्वः
॥सीरोर्कहलयोः पुंसि॥ इति हैमः॥ शांबे
॥रः शाबकवातयोः॥ इति रभसः॥ शंब
॥रो दानवांतरे॥ मत्स्यैणगिरिभेदेषु
॥शाबरी वनितांतरे॥ इति हैमः॥ चा
॥मरं चमरी स्त्री तु मंजरी मृगभेद
॥योः॥ इति हैमः॥ गृध्रः खगांतरे पुंसि
॥वाच्यलिंगोथ लुब्धके इति हैमः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति रांताः॥११॥

कंबरं सलिले पुंसि मृगभेद दैत्यविशेषयोः॥ इति मेदिनी॥ द्वैमातुरो जरासंधे वारणानने योः पुमान्॥ इति विश्वः॥ इंद्रः राकादिषु भेदे योगभेदांतरात्मसु॥ इति हेमः॥ अभ्रं मेघे च गगने धातुभेदे च कांचने॥ इति विश्वः॥ मिहिरः सूर्यबुद्धयोः॥ इति हैमः॥ घस्रस्तु दिवसे हिंस्रे॥ इति हैमः॥ वासरस्तु पुमान्नागप्रभेदे दिनयोरपि॥ इति विश्वः॥ शुक्रः स्याद्भार्गवे ज्येष्ठमासे वैश्वानरेऽपि च॥ रेतोक्षिरुग्भेदाः क्लीबं॥ इति विश्वः॥ कद्रुः स्त्रियां स्वर्णलिंगे नागानां मातरि स्त्रियां॥ इति हेमः॥ कर्बुरं सलिले हेम्नि कर्बुरः पापरक्षसोः॥ कर्बुरा कृष्णवृंतायां शबले पुनरन्यवत्॥ इति हेमः॥ सुषिरा नस्त्रियां गर्ते वन्हौ रंध्रान्विते त्रिषु॥ इति विश्वः॥ कुमारो श्वानुचारके॥ युवराजे शिशौ स्कंदे शुके वरुणपादपे॥ हैमः॥ शृंगारो गजमंडने॥ सुरते रसभेदे च शृंगारं नागसंभवे॥ इति हैमः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

रौद्रा भीक्षमरसे तीव्रे रौद्रा गौर्य्यामपीष्यते ॥
इति हैमः ॥ उग्रः शूद्रासुते क्षत्राद्रुद्रे पुंसि त्रि
षूत्कटे ॥ स्त्रीवचाक्षुद्रयोः प्रोक्ता ॥ इति विश्व
कुहरं गह्वरे छिद्रे क्लीबे नागांतरे पुमान् ॥
इति हैमः ॥ अजगरः स्मृतः सर्पभेदे पिकवचे
बुधैः ॥ इति हैमः ॥ पारावारः पयोराशौ पारावारो
तटद्वये ॥ इति हेम ॥ शंबरं सलिले पुंसि मृगदैत्य
विशेषयोः ॥ इति विश्वः ॥ निषद्वरः स्मरे पंके निशा
यां तु निषद्वरा ॥ इति विश्वः ॥ तरिर्दशायां नौका
यां वस्त्रादीनां चपेटके ॥ इति हैमः ॥ मकरो नि
धौ ॥ नक्रे राशिविशेषे च ॥ इति हैमः ॥ अवहा
रस्तु युद्धादिविश्रांतौ ग्राह चोरयोः ॥ इति हैमः
॥ दर्दुरः स्तोयदे भेके वाद्यभांडाद्रिभेदयोः ॥ इति
हैमः ॥ शतपत्रः शिखंडिनि ॥ दार्वाघाटे सारसे च
कमले च नपुंसकं ॥ इति मेदिनी ॥ पुष्करं द्वीप
तीर्थाहिखगराजौषधांतरे ॥ तुर्यास्ये सि
फले कांडे शुंडाग्रे खेजले बुजे ॥ इति हैमः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

१॥ केसरं हिंगुनि क्लीबं किंजल्के न स्त्रियां पु
२ मान् ॥ सिंहच्छटायां पुंनागे बकुले नाग
३ केसरे ॥ इति हैमः ॥

110

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥१॥इति लांताः॥

फलं हेतुसमुत्थे स्यात्फलके स्युष्टिलाभयोः॥ जातीफले च कक्कोले सस्यबाणाग्रयोरपि॥ इति विश्वः॥ तलं स्वरूपे न्यूर्ध्वेऽस्त्री क्लीबं ज्याघातवारणे॥ कानने कार्यबीजे न पुंसि तालं महीरुहे॥ चपेटे च त्सरौ तंत्रीघाते सव्येन पाणिना॥ इति विश्वः॥ पलमुन्मानमांसयोः॥ इति रुद्रः॥ पातालं नागलोकस्याद्विवरे वाडवानले॥ इति विश्वः॥ प्रवालोऽस्त्री किसलये वीणादंडे च विद्रुमे॥ इति रुद्रः॥ स्थूलं कूटे च निष्प्रज्ञे पीवरे चान्यलिंगकः॥ इति शाश्वतः॥ करालं दंतुरे तुंगे भीषणे चाभिधेयवत्॥ इति केशवः बालः कचे शिशौ मूर्खे ह्रीबेरेऽश्वभपुच्छयोः॥ इ॰ वि॰ बालो नाकुंतलेऽश्वस्य गजस्यापि च वालधौ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पिचौ तूलं क्लीबं स्यात्ब्रह्मदारुणि ॥ इति रुद्रः
कंदरालः पुमान् गर्धभांडे प्लक्षतरावपि
इति विश्वः ॥ पुंसि भूरुहमात्रेपि सालो वर
ण सर्जयोः ॥ इति रभसः ॥ निचुलस्तु नि
चोले स्यात् हिज्जिकाख्य महीरुहे ॥ इति
विश्वः ॥ मातुलो व्रीहिभिन्मातृभ्रात्रोः
श्च मदनद्रुमे ॥ इति विश्वः ॥ चपला क
मला विद्युत्पुंश्चलीपिप्पलीषु च ॥ इति
विश्वः ॥ पिप्पलं सलिले वस्त्रच्छेदे भेदे च
ना लतरौ ॥ निरर्गले पक्षिभेदे कणायां
पिप्पली स्मृता ॥ शुंडायां मद्यपान
स्य गृहे ॥ इति विश्वः ॥ तुसला तु षप
र्पटयां क्लीबं कुष्ठप्रभेदयोः ॥ इविश्वः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

हैंबे वाच्यलिंगो भवेद्द्वे ह्रीबेरे पुंनपुंसकं॥ अलंकारांतरे भेद्ये॥ इति मेदिनी॥ लोलः श्चलेसतृष्णे च लोला तु रसना श्रियोः॥ इति विश्वः॥ गोला गोदावरीसख्योः कुनटीदुर्गयोः स्त्रियां॥ पात्रांजने मंडने चालिंजेर बालरवे लने॥ द्वयोर्लक्ष्म्यांपुमान्कंपे कंपयुक्तेभिधेयवत्॥ इति विश्वः॥ पुद्गलः सुदराकारे त्रिषु पुंस्यात्मदेहयोः॥ इति विश्वः मलः पात्रे कपोले च मत्स्यभेदे बलीयसि॥ इति विश्वः॥ भल्लः स्यात्त्रिषु भल्लूके रास्त्रभेदेषु नद्वयोः॥ भल्लातक्यां स्त्रियां भल्ली॥ इति रभसः॥ हरितालं धातुभेदे स्त्री दूर्वाकांडारे च योः॥ इति विश्वः॥ अव्ययोस्त्री शब्दभेदे नापि ध्वो निर्व्यये त्रिषु॥ इति विश्वः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

फ ॥इतिलांता:॥२॥

॥कुवलं चोत्पले मुक्ताफलेपि बदरीफले॥
॥कुम्भलले मुकरे पुंसि नद्दयोर्नरकां
॥तरे॥इति विश्वः॥ कुपी ग्रामकयोः पल्ली
॥इति शाश्वतः॥ चक्रवालोद्रिभेदे स्याच्चक्र
॥वालं तु मंडले॥ इति हैमः॥ गंडशैलो ल
॥लाटे स्यात्तच्युते स्थूलोपले गिरेः॥ इति
॥विश्वः॥ आलिः सख्यावली सेतुष्वनर्थे
॥विषदालये॥ इति हैमः॥ वल्ली स्यादजमो
॥दायां लतायां कुसुमांतरे॥ इति हैमः॥ पल
॥मुन्मानमांसयोः॥ इति हैमः॥ पिप्पलं स
॥लिले वस्त्रच्छेदभेदे वनेतरे॥ इति हैमः॥ वंजु
॥लः पुंसि तिनिशे वेतसाशोकयोरपि॥ इ
॥ति हैमः॥ श्रीफलः पुंसि मालूरे धात्रीना
॥लिकयोः स्त्रियां॥ इति रभसः॥ पुंल्लिंगस्तु

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥३॥इति लोताः॥

१॥कुशालः शिक्षिते त्रिषु॥ क्षेमे च स्वकुले॥

२॥वापि पर्यायो चन पुंसकं॥ इति वि॥

३॥श्वमेदिन्यौ॥ जैवातृकः पुमान्सोमेक॥

४॥र्षकोयुष्मतोरपि॥ इति विश्वः॥ वरंदः॥

५॥शुष्कली शुष्कमांसे स्यान्मांसपात्रे॥

६॥पि सामता॥ शुष्कली शुष्कमांसस्य॥

७॥पणिकेपि शिताशिनि॥ इति हैमः॥

८॥शयालुः स्यादजगरे निद्राशीले च कुं॥

९॥जरे॥ इति विश्वमेदिन्यौ॥ लोहलः श्टंख

१०॥लाधाराव्यक्तवाचिनि च त्रिषु॥ इति

११॥हेमचंद्रः॥ चपलः श्चोरके चले॥ क्षणि

१२॥के चिकुरे शीघ्रे पारदे प्रस्तरांतरे॥ मी

१३॥ने तु चपला तु स्यात्पिप्पल्यां विद्यु॥

१४॥ति श्रियां॥ पुंश्चल्यामपीति हैमः॥

115

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

जे व्योम्नि भेषजे ॥ मृग भेदे तु कमलः ॥ इति हैमचंद्रः
कंबलो नागराजे स्यात् सास्नाप्रावारयोरपि ॥
कमाव प्युत्तरा संगे सलिले तु नपुंसकं ॥ इति
धरणिः ॥ बलिर्दैत्य प्रभेदे च करस्यामर रंतयोः
उपहारे पुन्सी तु जरया श्लथ चर्मणि ॥ ग्र
हदारु प्रभेदे च जठरावयवे पि च ॥ इति विश्वः
बलं बद्धरसे रूपे स्यामनीस्थौल्य सैन्ययोः
बलो हलायुधे दैत्यभेदे बलिनि वायसे ॥
इति विश्वः ॥ व्यालो दुष्ट गजे सर्पे स्वले श्वाप
द सर्पयोः ॥ इति विश्वः ॥ मलो स्त्री पाप विट्
किट्टे रूपणे त्वभिधेयवत् ॥ इति विश्वः ॥
शूलो स्त्री रोग आयुधे ॥ मृत्यु केतन योग
तु ॥ इति रभसः ॥ जालं गवाक्ष आनाय क्षार
के दंभ वृंदयोः ॥ इति विश्वः ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

खरतलः कल्के भुवि स्थाने क्रूरे कर्णेजपे धमे ॥ इति मेदिनी ॥ विशालात्विंद्रवारुण्यामुज्जयिन्यां तु योषिति ॥ नृपवृक्षभिदोः पुंसि पृथुले त्वभिधेयवत् ॥ इति विश्वमेदिन्यौ ॥ विपुलः पृथुले गाधे मेरुपश्चिमभूधरे ॥ इति विश्वः ॥ स्थूलः पीने जडे प्रोक्तः ॥ इति हैमः ॥ बहुला नीलिकायां स्यादेलायां दिवि योषिति ॥ कृत्तिकासु स्त्रियां भूम्नि विहायसि नपुंसकं ॥ पुंस्यग्नौ कृष्णपक्षे च वाच्यवत् प्राज्यकृष्णयोः ॥ इति विश्वमेदिन्यौ ॥ निस्तलं वर्तुले चले ॥ इति हैमः ॥ अरालः कुटिले सर्जरसे समददन्तिनि ॥

इति विश्वः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

कुटिला त्वापगायां स्त्री भुग्ने तु वाच्यलिंगकः ॥ इति हैमः ॥ चंचला तु तडित्लक्ष्म्योश्चंचलश्चपलेनके ॥ इति मेदिनी ॥ तरलं चंचले लिंग भास्वरेपि त्रिलिंगकं ॥ हारमध्यमणौ पुंसि यवाग्वां सुरयोः स्त्रियां ॥ इति विश्वमेदिन्यो ॥ कोमलं मृदुले जले ॥ इति हैमः ॥ इला तु बुधयोषिति ॥ सौरभेय्यां वचने वसुमत्यामपि स्त्रियां ॥ इति केशवः ॥ किरीटमौलिरक्लीबे चूडासंयतकेशयोः ॥ इति रभसः ॥ पिलुः पुमान्प्रसूस्यात्परमाणौ मतंगजे ॥ अस्थिखंडे च तालस्य कांडपादपभेदयोः ॥ इति विश्वः ॥ कलिः स्त्री कलिकायां ना शूराजिकलहयुगे ॥ इति विश्वः ॥ कमलं सलिले ताम्रे जल

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥९॥ इति लोताः॥

तालः करतलेंगुष्ठमध्ययोश्चापिसं
मिते॥ गीतकाले क्रीयमाणे ताल
स्फालेद्रुमांतरे॥ वाद्यभांडे च कां
स्यस्यत्सरौ तालीज दोषधौ॥ क्लीबं
तु हरितालेस्यात्॥ इतिमेदिनी॥ म
णाले नलदं क्लीबं पुनपुंकेसेयाबिसे
इति हेमः॥ शार्दूलो राक्षसांतरे॥ वा
घ्रे च पशुभेदे च सत्तमे चोत्तरस्थि
ते॥ इति हेमः॥ बिडालो नेत्रपिंगस्या
दृषद् शकके पुमान्॥ इति विश्वः॥
कद्लीहरिणांतरे॥ रंभायां वैजयंत्यां
च॥ इति हेमः॥ कुलं जनपदे गृहे॥ इ
ति विश्वः॥ सिध्मलामस्यविक्लोवा
व्यवत्तुविलासिनी॥ इति विश्वः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥६॥इति लांताः॥
॥अनलेवासुदेवे च कापिलः परिकीर्तितः॥इ
तिहैमः॥पिंगलः कपिले बभ्रौ द्रूर्कपरिपा
र्श्वके॥ कपो।मुनौ निधे भेदे॥इति विश्वः
॥बिलं छिद्रे गुहायां च पुमानुच्चैः श्रयाह
ये॥इति विश्वः॥ कुंडलं कर्णभूषायां पाशे
पिवलयेपि च॥इति हैमः॥आभीलं भीषणे
कृच्छ्रे॥इति हैमः॥ कीलालं रुचिरे जले॥
इति हैमः॥ कूलं तटे सैन्य पृष्ठे ॥इति हेमचंद्रः॥
जंबालः शैवले पंके जंगले मदनद्रुमे॥इति हैमः
॥कोलो भेलक उत्संगे कपाल्यां चित्रके किरौ॥
॥कोलं तु बदरी कोला पिप्पल्यां चव्यभेषजे
इति हैमः॥शालो हलेमत्स्यभेदे शालौ कोस्त
ल्पभेदयोः॥इति विश्वः॥ कमलं व्योम्नि भे
षजे॥पंकजे सलिले ताम्रे कमलस्तु मृग्यां
तरे॥हैमः॥ केवलः कृत्स्न एकः स्यात्केवलं चा
वधारणे॥इति शाश्वतः॥ कालेशिल्पेच तौ
वृद्धौ चंद्रांशौ कलनेकला॥इति वैजयंती॥
॥हस्तिमल्लो ऐरावत्मों लंगे हस्तिमल्लो विनायके रवि०

120

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

कपोलोस्त्री शिरोस्थि स्यात्घटादेः श
कले व्रजे ॥ इति विश्वः ॥ अंजलिस्तु
पुमान्हस्तसंपुटे कुटवेपि च ॥ इति
हैमः ॥ कुंडलं कर्णभूषायां पाशे
च वलयेपि च ॥ इति हैमः ॥ स्या
त्कांडु कंबलः श्वेतप्रावारस्यावभेदयोः
इति विश्वः ॥ नालं कांडे मृणाले च ना
ली शाककरंबयोः ॥ इति हैमः ॥ स्यात्मं
डलं द्वादशराजके च देशे च बिंबे च कदंब
के च ॥ कुष्ठप्रभेदेप्युपसूर्यकेपि भुजं
गभेदे शुनि मंडलः स्यात् ॥ इति विश्वः ॥ शक
लं त्वचि खंडे च रागवस्तुनि वल्कले ॥
इति विश्वः ॥ कालो मृत्यौ महाकाले समये
यमकृष्णयोः ॥ इति हैमः ॥

127

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

अर्वा तुरंगमे पुंसि कुत्सिते वाच्यलिंगकः ॥ इति हैमः ॥ लवः ॥ विलासे रामजे लेशे लथा किंजल्कपक्ष्मणोः ॥ गोपुच्छलोमस्वपि च ॥ इति हैमः ॥ विश्वं कृत्स्ने च भुवने विश्वेदेवेषु नागरे ॥ इति हैमः ॥ ध्रुवो धटे ॥ वसुयोगभिदोः शंभौ शंकावुत्तानपादजे ॥ इति हैमः ॥ पारिल्पवश्चाकुले स्याच्चंचले तरलेपि च ॥ इति हैमः ॥ पूर्वं तु पूर्वजे प्राच्यां प्रागप्यश्रुतिभेदके ॥ इति हैमः ॥ पर्व स्यादुत्सवे ग्रंथौ प्रशंसावे विषुवादिषु ॥ दर्शप्रतिपदोः संधौ स्यात्तिथेः पंचकांतरे ॥ रतिधरणिः ॥ भवः क्षेमे च संसारे शंकरे प्राप्तिजन्मनोः ॥ इति विश्वः ॥ धवः पुमान्नरे धूर्ते

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

शिवो मोक्षे महादेवे कीलकाग्रहयोगयोः बालके गुग्गुलौ देवे पुंडरीकद्रुमेपि च ॥ सुरेये क्षेमेजलेक्लीबं शिवा साद्या मलौषधौ ॥ अभयामलकीगोरीफेरुसत्कुफलासु च ॥ इति विश्वमेदिन्यौ ॥ दवौ मेघे सुरे राज्ञि स्यान्नपुंसकमिंद्रिये ॥ इति हैमः ॥ माधवोऽजे मधौ राधे वासवे न स्त्रियामिषो ॥ इति विश्वः ॥ सीम्निस्तु वाहोमपात्रे शल्लकी मूर्वयोस्त्रियां ॥ इति रभसः ॥ धामार्गवस्तु पुंसि स्यादपामार्गे च घोषके ॥ इति विश्वः ॥ प्लवं गंधतृणे प्रोक्तं कैवर्तीमुस्तकेपि च ॥ इति विश्वः ॥ स्यान्मार्कवो भृंगराजे ॥ इति रभसः ॥ शतपर्वी तु दूर्वायां वचायामपि योषिति ॥ इति हैमः ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पत्रौ वृक्षांतरेपि च ।। इति विश्वः ।। अचिनी
चेर बौमे षशौ लेमूषिककंबले ।। इति केशवः
प्रसवो गर्भमोचने ।। उत्पातौदे स्याद पत्ये
पि फले पि कुसुमेपि च ।। इति विश्वः ।। निन्ह
वः पुंसि निकृतौ वविश्वासापलापयोः ।।
इति विश्वः ।। उत्सवो महउत्सेइच्छाप्रसव
कोपयोः ।। इति विश्वः ।। अनुभावः प्रभावेस्या
न्निश्चये भावसुच के ।। इति विश्वः ।। प्र
भावो जनमूलेस्याज्जन्म हेतौ पराक्र
मे ।। ज्ञानस्य चादिमस्थाने ।। इति विश्वः
भवे प्लार शवः पुमान् ।। परस्त्री तनयेश
स्त्रे द्विजाधूद्रासुतेपि च ।। इति विश्वः ।। ध्रु
ध्रुवः कीले शवे ज्ञां कोव सौ योगवत्सुनौ
ध्रुवा मूर्वा शालपर्ण्यों गइतस्तु भेरयो

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति वां ना:॥

रपि॥ ~~ध्रुवौ मूर्वा सल्ल~~ ध्रुवं तु निश्चिते तर्के निश्चिते शाश्वते न्यवत्॥ इति विश्वः॥ स्वः॥ स्याल्लुं स्यात्मनि शा लौत्रि ष्वाली येऽस्त्रियां धने॥ इति विश्वः॥ नीवी स्त्री कटिवस्त्रबंधने॥ इति विश्वः॥ द्वंद्वं रम्ये च कलहे तथा मिथुनयुग्मयोः॥ इति विश्वः॥ लस्वा करंजभेदे स्यात् फले वऽपे खगांतरे॥ इति विश्वः॥ श्रुत्वं ताम्रेय शा कर्मण्या चारे जलसंनिधौ॥ इति विश्वः॥ ध्रुवा मूर्वा शालिपण्योः स्रुग्भेदे गीवाद्ययोः॥ इति हेमः॥ स्तंबो गुल्मे तृणे नाम्नि कोडे चद्रुगुच्छयोः॥ इति हेमः॥ गालवो मुनिभेदे स्यात् लोध्रवृक्षे च कीर्तितः॥ इति हेमः॥ स्रुवा च स्यात् होमपात्रे शल्लकीमूर्वयोः स्त्रियां॥ मेदिनी॥

125

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति[illegible]ः वांताः॥

॥आर्तवं स्त्रीरजः स्पुष्पं क्लीबं स्यादृतुजे त्रिषु॥इति हेमः॥खर्वं संख्यांतरे क्लीबं नीवी वामनके त्रिषु॥इति हेमचंद्रः॥ वाडवं करणे स्त्रीणां घोटिकौघे नपुंसकं॥पाताले न स्त्रियां पुंसि ब्राह्मणे वडवानले॥इति मेदिनी॥ कविर्वाल्मीकि काव्ययोः॥ स्वरे काव्यकरे पुंसि॥इति विश्वः॥ जिह्वो धनुषि कोदंडे गांडीवं गांडिवं तथा॥ इति शाश्वतः॥ आहवः संगरे यज्ञे॥इति विश्वः॥ बल्लवः सूपकारे स्याद्भीमसेने गोदुहि॥इति वि॰ भवेदभिषवः स्नाने संधाने यज्ञयोरपि इति विश्वः॥ देवः सुरे घने राज्ञि देवमाख्यातमिंद्रियं॥ देवीकृताभिषेकायां तेज

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्टकयोरपि।।इतिविश्वः।।सुपर्वा ना शरे वंशे पर्वधूमसुरेषु च।।इतिविश्वः।।जीवः स्यात्त्रिदशाचार्यद्रुमभेदशरीरिणि।।इतिहेमः।।भावः सत्तास्वभावाभिप्रायचेष्टात्मजन्मसु।।क्रियालीलापदार्थेषु।।इहेमः देवं हृषीके देवस्तु नृपतौ तोयदे सुरे।। देवी कृताभिषेकायां।।इतिहेमः।।दूर्वायां भैरवापुंसिशंकरे भीषणे त्रिषु।।इतिविश्वः कैतवः कितवे शठे कैतवं द्यूतदंभयोः इतिविश्वः।।उद्धवो यादवभिदि महे च क्रतु[illegible]पावके।।इतिहेमः।।प्लवः प्लक्षे प्लुतौ कपौ।।शब्दे कारंडवे म्लेच्छजातौ भेलकभेकयोः।।क्रमनिम्नमहीभागे कुलके जलवायसे।।जालांतरे प्लवंगं धत्लणे मुस्तक[illegible]भिधपि।।इतिहेमः।।

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति शान्ताः॥

॥बालिशस्तु शिशौ मूर्खे॥ इति हैमः॥ भवेन्नारशनः पुमान्॥ परस्त्री तनये शस्त्रे द्विजाधू॥ह्रासुतेपि च॥ इति विश्वः॥ कर्कशः परुषे क्रूरे॥कृपणे निर्दये दृढे॥ इक्षौ साहसिके कासमर्दे कांपिल्ययोरपि॥ इति विश्वमेदिन्यौ॥ ॥आशीः स्त्री लुगतादंष्ट्रा तया विद्धो न जीवति॥ ॥इति विश्वः॥ प्रकाशोऽतिप्रसिद्धे स्यात्प्रहासे॥तपयोः स्फुटे॥ इति विश्वः॥ विट् स्मृतो वैश्यमनुज प्रवेशे पुमनीषिभिः॥ इति विश्वः॥ ॥पशुः स्यात्संपराये च प्राणिधावपि पुंस्ययं॥ ॥इति रुद्रः॥ वंशो वेणौ कुले वर्गे पृष्ठाद्यवयवेपि च॥ इति विश्वः॥ विकाशः पुंसि विजने॥प्रकाशे सदृशागमे॥ इति अजयः॥ निवेशः॥स्तु पुमान्भोगे वेतने मूर्छितेपि च॥इ॰केशः

उच्छीर्षं तु शिरोवेष्टे कौशेदे लक्षणान्तरे ॥ इति
विश्वः ॥ वृषो धर्मे बलीवर्दे शृंग्यां पुंराशिभे
दयोः ॥ श्रेष्ठ स्यादुत्तरस्थे च वासमूषिक
शुक्रले ॥ इति विश्वः ॥ कोशोस्त्री कुड्मले पात्रे
दिव्येरव ड्डुपिधानके ॥ जातिकोशोर्थसं
घाते पेश्यां शब्दादिसंग्रहे ॥ इति विश्वः ॥
दिव्यं शपथः ॥ शब्दादिसंग्रहः अमरादिः ॥ पुरो
डाशो हविर्भेदे चमस्यां पिष्टकस्य च ॥ र
से सोमरतायाश्च हुतशेषचकीर्तितः ॥ इति र
भसः ॥ पलाशः किंशुके राक्षौ ॥ हरिद्वर्णे रा
क्षसे च पलाशं छदने स्मृतं ॥ इति विश्वः ॥
नटे बिल्वे च शैलूषः ॥ इति रभसः ॥ कुशो द
र्भे रामसुते कुशा वल्ग्यां कुशं जले ॥ इ
हेमः ॥ दंशः कीटविशेषे च मर्मदंशन

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

१॥यो: पुमान् ॥इति विश्वः॥ पत्रीसुप
२॥ ककणिशो मंस्यात्खड्गपिधानके॥इ
३॥ति हैमः॥ केशाःस्युः कुसिवरुणेहीबे
४॥रकुंतलेपि च॥इति हैमः॥ अंशुः
५॥सूत्रादिसूक्ष्मांशे किरणे चंडदीधि
६॥तौ इति हैमः॥ कुलिशो न स्त्रियां प्रोक्तो
७॥दंभोलौ नासषांतरे॥इति विश्वः॥ वेष्टने
८॥परिवेशःस्याद्भानोः सविधमंडले इति भसः॥
९॥निशा दारुहरिद्रायां स्यात्त्रियामा हरिद्रयोः॥हे
१०॥मः॥ अभीशुः प्रग्रहे रश्मौ॥इति शाश्वतः॥
११॥कीनाशः कर्षके क्षुद्रे कृतांते पशुघातिनोः इवि०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति षांताः॥

॥उष्णीषं तु शिरोवेष्टे किरीटे लक्षणांतरे॥
॥इति विश्वः॥ वृषो धर्मे बलीवर्दे श्रृंग्यां॥
॥पुंराशिभेदयोः॥ श्रेष्ठे स्यादुत्तरस्थे च वा
॥समूहे किंषिकमुक्कले॥ इति विश्वः॥ पौरु
॥षं पुरुषस्यस्याद्भावे कर्मणि तेजसि॥
॥इति विश्वः॥ विषं तु गरले तोये॥ इति वि०
॥वर्षो स्त्री भारताद्यौ च जंबुद्वीपाब्दवृष्टि
॥षु॥ वर्षा काले स्त्रियां भूम्नि॥ इति विश्वः
॥किल्बिषं पापरोगयोः॥ इति विश्वः॥ गंडूषो
॥मुखपूर्तिरिभपुष्करप्रसृतांजली॥ इति रु
॥द्र॥ नटे बिल्बे च शैलूषः॥ इति रभसः धान्यत
॥चित्तुषः पुंसि बिभीतकतरावपि॥ इति रुद्रः
॥पलंकषा गोक्षुरकेरास्नागुग्गुलकिं

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

शुके ।। तुउरीलाक्षया ।। श्चस्त्रीराक्षसस्तु
पलेकषः ।। इति मेदिनी ।। अंबरीषंर
णे भ्राष्ट्र क्लीबं पुंसि नृपांतरे ।। नर
कस्य प्रभेदे चाकिशोरे भास्करेपि
च ।। आम्रातकेंन्न तापे च निमिम
स्य प्रभेदयोः ।। इति रभसः ।। प्रसूषो
हमुरेव वसो ।। इति हैमः ।। उषप्रसूषसि क्लीबं
पितृष्वस्रां च योषिति ।। इति विश्वः ।।

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ कलहंसस्तु कादंबे कलहंसोन्टपोत्त
मे ॥ इति विश्वः ॥ राजहंसःस्तु कादंबे क
लहंसेन्टपोत्तमे ॥ इति विश्वः ॥ पुत्रा
दौ तर्णके वत्से वत्सो वत्सं तु वक्षसि ॥
इति रुद्रः ॥ चंद्रहासोसिमात्रके ॥ राजपु
त्रविशेषे च कनीयसि च रगुरगुले ॥ इति
हैमः ॥ विभावसुः पुमान् सूर्ये हारभेदे च पाव
के ॥ इति हैमः ॥ बीभत्सुर्नीर्जुने क्रूरे घृणा
लवि कुत्ते त्रिषु ॥ हैमः ॥ लालसौत्सुक्य त्व
ष्णातिरेकयाञ्च्यासु च द्वयोः ॥ इति विश्वः ॥
वाहसः स्यादजगरे बुनिर्यीणनिषंणयोः ॥
इति हैमः ॥ दासो भृत्ये च [illegible] शूद्रे च ज्ञाने
र्थिनि च धीवरे ॥ इति विश्वः ॥ मानसं सरसि
स्वांते ॥ इति विश्वः ॥ त्रासो भिन्मणिदोष योः ॥ इति

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति सांताः॥

देच पारदस्वादयोः पुमान्॥ स्त्रियां तु रसनापाठाशल्लकीगंगुभुम्मिषु॥ इति हैमः॥ कासो गृहेत्यवस्थाने वासा स्याद्राटरूषके॥ इति रुद्रः॥ मिसिस्त्री मधुरामांस्याःशतपुष्पाजमोदयोः इति रभसः॥ भवेन्मधुरसा द्राक्षामरु विकादुग्धिकासु च॥ इति हैमः॥ रसोस्वादे जले वीर्ये शृंगारादौ विषे द्रवे॥ बोले रागे गृहे धातौ तिक्तादौ पारदेपि च॥ इति हैमः॥ मांसं स्यादामिषे क्लीबं करहाटयोः स्त्रियां॥ इति विश्वः॥ मिसिः स्त्री मधुरा मांस्योः शतपुष्पाजमोदयोः॥ इति हैमः॥

३५

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

[illegible]सुर्नादेवभेदाग्नि भार्याबु [illegible]कराजसु ॥ क्ली
बंवृद्ध्यौषधे शालैरे रसे मधुरे त्रिषु ॥ इतिके
शवः ॥ लालसौत्सुक्यतृष्णातिरेकयाञ्चासु न
द्वयोः ॥ बीभत्सुर्विकृते प्राज्ञे पंडिते चाभिधे
यवत् ॥ इति अजयः ॥ कनीयानतियूनि स्याद
ल्पानुजयोः स्त्रिषु ॥ इति विश्वः ॥ चमसोय
ज्ञपात्रस्य भेदे स्त्री पिष्टके स्त्रियां ॥ इति विश्वः
मांसं स्यादामिषं क्लीबं कंकोलीजटयोः स्त्रि
यां ॥ इति विश्वः ॥ पनसः कंटकिफले कंटके
वानरांतरे ॥ इति विश्वः ॥ भवेन्मधुरसा द्रा
क्षा भूविकाहृषिकासु च ॥ इति विश्वः
रसो गंधरसे जले ॥ श्रृंगारादौ विषे वी
र्ये तिक्तादौ द्रवरागयोः ॥ देहधातुप्रभे

135

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिसोलाः॥

मलीमसं तु मलिने पुष्पकासीसलो
हयोः॥इति विश्वमेदिन्यौ॥ भासो भासि स
माख्यातो गोष्ठकुक्कुटगृध्रयोः॥इति विश्वः॥
कास्तूर्विकलवाचिस्यात्कौस्तूर्स्त्न्यायुधेपिच
इति विश्वः॥ हंसो विहंगभेदे स्यादर्के विष्णौ ह
यांतरे॥ योगिमंत्रादिभेदेषु परमात्मन्यम
त्सरे॥ निर्लोभनृपलौ हंसः॥इति विश्वः॥
विभावसुः पुमान्सूर्ये हारभेदे च पावके॥
इति विश्वः॥ दिवोकाश्च दिवौकाश्च पुंसि
देवे च चातके॥इति विश्वः॥ रसो गंधर
सस्वादे तिक्तादौ विषरागयोः॥ शृंगारा
दौ द्रवे वीर्ये देहधात्वंबुपारदे॥ रसालु
शाल्लुकी पाठा जिह्वाधरं ति कंगुषु॥ इति
विश्वः॥ उत्तंसः कर्णपूरे च शेखरे चावतंसवत्॥ इति·

१३६

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इति हांताः॥

चिकुरो हो ग्रहो बभ्रौ केशे चंचलशैल
योः॥ पक्षिवृक्षभिदोश्चापि॥ इति हैमः॥
बहुत्र्यादि संख्यासु विपुले त्वभिधे
यवत्॥ इति विश्वः॥ जिह्मस्तु कुटिले मंदे
जिह्मं तगरपादपे॥ इति हैमः॥ अभिग्रहो
भिग्रहणे प्यभियोगे च गौरवे॥ इति
रुद्रः॥ ब्रह्म तत्वतपोवेदे नद्वयोः पुंसि वे
धसि॥ ऋत्विग्योगभिदोर्विप्रे॥ इति विश्वः
सहो बले ज्योतिषि च पुंसि हेमंतमार्ग
योः॥ इति विश्वः॥ ग्रहोतु ग्रहनिर्बंधग्रह
णानुरणे पि च॥ सूर्यादो पूतनाद्यो च सैंहि
केयोपरागयोः॥ इति विश्वः॥ निर्यूहः शिखरे
द्वारे निर्यासे नागदंतके॥ इति विश्वः॥ प्रग्र
हस्तु तुलासूत्रे बंधे नियमने भुजे॥ इति विश्वः॥

137

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

१७॥ हयादि ~~स्त्ने~~ रश्मौ कथितः सुवर्णस्य च पा
॥ दर्पे ॥ इति विश्वः ॥ परिग्रहः कलत्रे च मूलस्वी
१७॥ कारयोरपि ॥ शपथे चैव परिवारे च राहुवक्त्रे
१८॥ स्थ भास्करे ॥ इति अजयः ॥ व्यूहः स्याद्बलवि
१९॥ न्यासे निर्माणवृंदतर्कयोः ॥ इति विश्वः ॥
२०॥ तमोपहः सहस्त्रांशुर्मृगांकजिनवान्हषु
२१॥ इति विश्वः ॥ परिबर्हस्तु राजार्हवस्तुन्यपि
२२॥ परिच्छदे ॥ इति विश्वः ॥ आग्रहस्तु स्मृतो
२३॥ वाक्येनुकंपायां समुच्चये ॥ इति विश्वः ॥
२४॥ कटाहः कूर्मपृष्ठे च स्तूपे च महिशिशौ ॥ तैला
२५॥ दिपाकपात्रे च ॥ इति विश्वः ॥ रोहीरोहितके
२६॥ चैत्यवटपादपयोः पुमान् ॥ इति रभसः ॥ वै
२७॥ देहीरोचनासीतावणिक्स्त्री पिप्पली

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥इतिहांताः॥

षुच॥ इति विश्वः॥ सिंही तु कंटकार्यां स्यात्सिंही स्वर्भानुमातरि॥ इति रभसः॥ सिंहः कंठीरवे राशौ सत्तमे चोत्तरस्थिते॥ इति रभसः॥ वराहः शूकरे किरौ॥ मेघे मुस्ते गिरौ विष्णौ॥ इति हेमचंद्रः॥ सहो बले ज्योतिषि च सहा हेमंतमासयोः॥ इति हेमः॥ व्रीहिः सामान्यधान्ये स्यादाशुधान्ये च पुंस्ययं इति विश्वः॥ कुहूः स्त्री कोकिलालापनष्टेंदुकलदर्शयोः॥ इति हेमः॥ ग्रहो निग्रहनिर्बंधग्रहणेषु रणोद्यमे॥ सूर्यादौ पूतनादौ च सैंहिकेयोपरागयोः॥ इति विश्वः॥ सर्पे वृत्रासुरेप्यहिः॥ इति वैजयंती॥

K.K.S.U. LIBRARY RAMTEK 441106 M-1785

139

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

[OrderDescription]
,CREATED=02.07.20 10:28
,TRANSFERRED=2020/07/02 at 11:00:53
,PAGES=140
,TYPE=STD
,NAME=S0003246
,Book Name=M-1785-SANGRAHKOSH
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF
,FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF
,FILE130=00000130.TIF
,FILE131=00000131.TIF
,FILE132=00000132.TIF
,FILE133=00000133.TIF
,FILE134=00000134.TIF
,FILE135=00000135.TIF
,FILE136=00000136.TIF
,FILE137=00000137.TIF
,FILE138=00000138.TIF
,FILE139=00000139.TIF
,FILE140=00000140.TIF
,

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection